

वैतनिक कानून व्यवसायी प्रशिक्षण (प्रशिक्षक दिग्दर्शन)

राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान, नेपाल
हरिहरभवन, ललितपुर

वैतनिक कानून व्यवसायी प्रशिक्षण (प्रशिक्षक दिग्दर्शन)

राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान, नेपाल
हरिहरमठन, ललितपुर

तयारी समूह

माननीय जिल्ला न्यायाधीश श्री राजेन्द्र खरेल
माननीय जिल्ला न्यायाधीश श्री ऋषिकेश वाग्ले
श्री विपुल न्यौपाने, सह रजिष्ट्रार, सर्वोच्च अदालत
श्री सुनिल कुमार पोखरेल, महासचिव, नेपाल बार एसोसिएशन

श्री राजनकुमार के.सी., कार्यक्रम व्यवस्थापक

ले-आउट/डिजाइन : श्री विष्णुवहादुर बरुवाल

प्रकाशक : राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान, नेपाल, हरिहर भवन, ललितपुर

प्रकाशन संख्या : ३०० प्रति

सर्वाधिकार : प्रकाशकमा

प्रकाशन मिति : २०७०

मुद्रक : फरम्याट प्रिन्टिङ्ग प्रेस प्रा.लि. ।

सहयोग: कानूनी शासन तथा मानव अधिकार संरक्षण प्रणाली
सबलीकरण कार्यक्रम (RoLHR/ UNDP)

भूमिका

न्यायिक निकायमा कार्यरत न्यायाधीश, कर्मचारी तथा कानून व्यवसायी एवं न्याय प्रशासनमा संलग्न जनशक्तिको कार्य क्षमता र व्यवसायिक दक्षतामा अभिवृद्धि गर्ने एवम् कानून र न्यायको क्षेत्रमा अध्ययन अनुसन्धान गर्ने उद्देश्यले राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठानको स्थापना भएको हो । आफ्नो स्थापनाकालदेखि नै प्रतिष्ठानले लक्षित वर्गको ज्ञान, सीप र क्षमता अभिवृद्धिका लागि प्रशिक्षण, प्रवचन, छलफल र अनुसन्धान समेत गर्दै आएको छ ।

यस सन्दर्भमा असमर्थ पक्षलाई निःशुल्क कानूनी सहायता उपलब्ध गराउन अदालतमा रहने वैतनिक कानून व्यवसायीको ज्ञान, सीप र दक्षता अभिवृद्धिका लागि प्रशिक्षण दिनुपर्ने आवश्यकता महसुस गरी उक्त आवश्यकताको परिपूर्तिका लागि विज्ञहरुद्वारा पाठ्यक्रम तयार गरी सो पाठ्यक्रम अनुसारको सत्र सञ्चालनका लागि समेट्नु पर्ने विषयवस्तु र अवलम्बन गर्नुपर्ने विधि, प्रक्रिया र सन्दर्भ (श्रोत) सामग्रीहरु समेतको निर्धारण गरी प्रस्तुत **प्रशिक्षक प्रशिक्षण दिग्दर्शन** तयार गरिएको छ । दिग्दर्शनमा हरेक सत्रका लक्ष्य, उद्देश्य र सहभागीहरुबाट अपेक्षा गरिएका उपलब्धिहरूको आंकलन गरिएको छ ।

प्रस्तुत प्रशिक्षण दिग्दर्शन तयार गर्ने क्रममा प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग गर्ने कानूनी शासन तथा मानव अधिकार संरक्षण प्रणाली सबलीकरण कार्यक्रम (RoLHR/ UNDP) र त्यस कार्यक्रमका राष्ट्रिय कार्यक्रम निर्देशक तथा सर्वोच्च अदालतका रजिष्ट्रार श्री लोहितचन्द्र शाह, सयुक्त राष्ट्र संघीय विकास कार्यक्रम (यूएनडीपी) विश्लेषक श्री टेक टमटा, राष्ट्रिय कार्यक्रम व्यवस्थापक श्री सञ्जय राणा र कानूनी सहायता संयोजक श्री गोपी पराजुलीलाई प्रतिष्ठान हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछ ।

प्रस्तुत प्रशिक्षण दिग्दर्शन तयार गर्ने क्रममा विज्ञहरु माननीय जिल्ला न्यायाधीश श्री राजेन्द्र खरेल, माननीय जिल्ला न्यायाधीश श्री ऋषिकेश वाग्ले, सर्वोच्च अदालतका सह रजिष्ट्रार श्री विपुल न्यौपाने र नेपाल बार एशोसिएशनका महासचिव श्री सुनिलकुमार पोखरेलज्यूलाई प्रतिष्ठान हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछ ।

यसैगरी प्रस्तुत प्रशिक्षण दिग्दर्शन तयारीको संयोजनका साथै व्यवस्थापनमा खटिनु भएका यस प्रतिष्ठानका निर्देशक/रजिष्ट्रार श्री लेखनाथ पौडेल, उप निर्देशक श्री पारस पौडेल र कार्यक्रम व्यवस्थापक श्री राजन कुमार के.सी. धन्यवादका पात्र हुनुहुन्छ । विज्ञहरुबाट प्राप्त सामग्रीलाई एकत्रित एवम् संयोजन गरी प्रकाशन योग्य बनाउन सहयोग गर्न हुने प्रतिष्ठानका कार्यालय सचिव श्री पुनम लाखेलाई समेत धन्यवाद ज्ञापन गर्दछ ।

प्रस्तुत प्रशिक्षण दिग्दर्शनले वैतनिक कानून व्यवसायीको क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी प्रशिक्षण कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्नमा सहयोग पुऱ्याउनुका साथै सम्बद्ध श्रोत व्यक्तिलाई सत्र सञ्चालन गर्न आधार प्रदान गर्नेछ भन्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान

विषय सूची

पृष्ठ नं.

भूमिका
प्रशिक्षण दिग्दर्शनको प्रयोग
दैनिक कार्य तालिका

भाग-१

सैद्धान्तिक पक्ष

सत्र १:	स्वच्छ सुनुवाईको सिद्धान्त, सुनुवाईको अधिकार र निरन्तर सुनुवाई	१ - ६
सत्र २:	कानूनी परामर्शको अधिकार	७ - १२
सत्र ३:	कानूनी सहायताको अवधारणा र न्यायमा पहुँच	१३ - १६
सत्र ४:	गोपनीयताको अधिकार र बन्द इजलास	१७ - २०
सत्र ५:	फौजदारी कानूनका आधारभूत सिद्धान्त र यसको प्रयोग पक्ष	२१ - २६
सत्र ६:	प्रमाण कानूनको आधारभूत सिद्धान्त र प्रयोग	२७ - ३०
सत्र ७:	प्रमाणको भार	३१ - ३४

भाग-२

व्यवहारिक पक्ष

सत्र ८:	वैतनिक कानून व्यवसायीको दायित्व र भूमिका, काम, कर्तव्य र अधिकार	३५ - ३८
सत्र ९:	इजलास प्रतिको अनुशासन र वैतनिक कानून व्यवसायीको आचार संहिता	३९ - ४२
सत्र १०:	फौजदारी मुद्दामा वैतनिक कानून व्यवसायीको प्रतिनिधित्व र भूमिका (कर्तव्य ज्यान)	४३ - ४६
सत्र ११:	फौजदारी मुद्दामा वैतनिक कानून व्यवसायीको प्रतिनिधित्व र भूमिका (जवरजस्ती करणी, मानव वेचविखन तथा ओसारपसार)	४७ - ५२
सत्र १२:	म्यादथप र थुनछेकको क्रममा वैतनिक कानून व्यवसायीको प्रतिनिधित्व	५३ - ५८
सत्र १३:	घाँ जाँच, लास जाँच, शारीरिक परीक्षण	५९ - ६२
सत्र १४:	प्रमाण बुझ्ने आदेश र प्रमाणको प्रस्तुतीकरण	६३ - ६६
सत्र १५:	साक्षी परीक्षण	६७ - ७०
सत्र १६:	देवानी मुद्दामा वैतनिक कानून व्यवसायीको प्रतिनिधित्व	७१ - ७४
सत्र १७:	फैसला कार्यान्वयनमा वैतनिक कानून व्यवसायीको भूमिका	७५ - ८०

भाग-३

व्यवस्थापकीय पक्ष

सत्र १८:	वैतनिक कानून व्यवसायीको कार्यालय व्यवस्थापन र अदालतसँगको सम्बन्ध	८१ - ८४
सत्र १९:	वैतनिक कानून व्यवसायीको पक्षहरुसँगको संवाद र परामर्श	८५ - ८८
सत्र २०:	बहस कला र बहस व्यवस्थापन	८९ - ९४
सत्र २१:	बहस अभ्यास	९५ - ९८
सत्र २२:	सामूहिक छलफल	९९ - १०१

भाग-४

प्रशिक्षणको मूल्याङ्कन विधि

अनुसूची १	पूर्व प्रशिक्षण/प्रशिक्षणोत्तर मूल्याङ्कन	१०२-१०४
अनुसूची २	समष्टिगत प्रशिक्षण मूल्याङ्कन	१०५-१०६

प्रशिक्षण दिग्दर्शनको प्रयोग

प्रशिक्षण दिग्दर्शनको उद्देश्य : अदालतमा कार्यरत वैतनिक कानून व्यवसायीको क्षमता अभिवृद्धि गरी उनीहरूको सेवालाई प्रभावकारी बनाउन दिइने प्रशिक्षणका लागि निर्धारित विषयहरूमा सत्र सञ्चालन गर्ने श्रोत व्यक्तिहरूलाई मार्गदर्शन गर्ने उद्देश्यले यो प्रशिक्षण दिग्दर्शन तयार पारिएको हो ।

प्रशिक्षणको लक्षित वर्ग : यो प्रशिक्षण दिग्दर्शनको मुख्य लक्षित वर्गमा अदालतबाट नियुक्त हुने वैतनिक कानून व्यवसायीहरू पर्दछन् ।

प्रशिक्षण दिग्दर्शनको संरचना : यस प्रशिक्षण दिग्दर्शनमा प्रत्येक विषयवस्तुको लागि छुट्टाछुट्टै सत्रको योजना गरिएको छ । प्रशिक्षण दिग्दर्शनलाई कुल २२ सत्रहरूमा विभाजन गरिएको छ । यस प्रशिक्षण दिग्दर्शनलाई पृष्ठ ७ मा दिइएको दैनिक कार्यतालिका बमोजिम साढे पाँच (५) दिनमा सञ्चालन गर्न सकिन्छ । यसमा प्रत्येक सत्रको लक्ष्य, उद्देश्य, विषयवस्तुको उपशीर्षक, प्रशिक्षणमा अपनाइने तरिका, प्रशिक्षणमा प्रयोग गरिने सन्दर्भ सामग्री तथा समयका बारेमा जानकारी दिइएको छ ।

प्रशिक्षण विधिहरू : यस प्रशिक्षण दिग्दर्शनमा प्रशिक्षण कार्यक्रमलाई सहभागितामूलक र प्रभावकारी बनाउन विभिन्न प्रशिक्षण विधिहरू प्रयोग गरिएको छ । यसमा प्रयोग गरिएको प्रशिक्षण विधिहरूमा प्रवचन, छलफल, मस्तिष्क मन्थन, उदाहरण, स्थलगत अवलोकन, अनुभव आदान-प्रदान, पोष्टर प्रदर्शन, प्रश्नोत्तर, समूह कार्य तथा प्रस्तुति आदि मुख्य रहेका छन् ।

प्रशिक्षणको सञ्चालन : प्रशिक्षण सञ्चालन गर्नु अघि प्रशिक्षकले सत्रको उद्देश्यमाथि राम्ररी अध्ययन गर्ने तथा आफ्नो विषयलाई अधिल्लो विषयसँग आबद्ध र अन्तरसम्बन्धित पारेर अगाडि लैजानु पर्दछ । प्रशिक्षण दिग्दर्शनमा उल्लेखित उद्देश्यको मर्मलाई कायम राख्दै परिस्थिति अनुकूल सामान्य परिवर्तन समेत गर्न सकिनेछ ।

प्रशिक्षणको व्यवस्थापन : प्रशिक्षण आवासीय रूपमा सञ्चालन गर्दा पर्याप्त समय र सहभागीहरू बीच खुला छलफलको वातावरण सिर्जना हुन सक्दछ । तर आवश्यकताअनुसार तालिममा लचकता अपनाउन सकिने छ । आवश्यक श्रोत सामग्रीको प्रयोग र वितरण, श्रोत व्यक्तिले दिएका अन्य सामग्री समेत तालिममा वितरण गर्न सकिने छ ।

प्रशिक्षणमा समेटिएका विषय : प्रस्तुत प्रशिक्षण कार्यक्रममा वैतनिक कानून व्यवसायीको ज्ञान, सीप एवम् दक्षता अभिवृद्धिका लागि आवश्यक पर्ने विषयवस्तु समेटिएको छ । यस अन्तर्गत ७ (सात) वटा सत्रहरूमा सैद्धान्तिक पक्षलाई समेटिएको छ । १२ (बाह्र) वटा सत्रहरूमा व्यवहारिक पक्षहरू राखिएको छ । बाँकी ३ (तीन) वटा सत्रहरू व्यवस्थापकीय पक्षसँग सम्बन्धित छन् । अन्त्यमा प्रशिक्षणको मूल्याङ्कन विधि उल्लेख गरिएको छ ।

पूर्व प्रशिक्षण/प्रशिक्षणोत्तर: प्रशिक्षणका संयोजकले प्रशिक्षण शुरु गर्नुभन्दा अघि अनुसूची १ मा रहेको प्रशिक्षण पूर्व प्रश्नावली वितरण गरी सहभागीहरूसँग वैतनिक कानून व्यवसायीको ज्ञान, सीप तथा दक्षताको स्तर र धारणाको मूल्याङ्कन गर्नु पर्नेछ । प्रशिक्षण समाप्त भए पछि सोही प्रश्नावली पुनः वितरण गरी सहभागीहरूले प्रशिक्षणबाट प्राप्त गरेको उपलब्धिको मूल्याङ्कन गर्नुका साथै पूर्व र अन्तिम मूल्याङ्कनको नतिजा सहभागीहरूलाई जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

समष्टिगत प्रशिक्षण मूल्यांकन : प्रशिक्षण कार्यक्रम समाप्त भएपछि अनुसूची २ मा रहेको समष्टिगत प्रशिक्षण मूल्याङ्कन फाराम भराउनु पर्नेछ । जसले गर्दा तालिमको सकारात्मक पक्ष, नकारात्मक पक्ष र उपलब्धिको बारे जानकारी प्राप्त हुने र यसबाट भविष्यमा सञ्चालन हुने प्रशिक्षण कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन मद्दत पुग्नेछ ।

दैनिक कार्य तालिका

दिन	सत्र	विषय	समय
पहिलो	प्रारम्भिक	उद्घाटन सत्र परिचय अपेक्षा संकलन प्रशिक्षण नियम उद्देश्य पूर्व प्रशिक्षण मूल्याङ्कन	१ घण्टा
	१	स्वच्छ सुनुवाईको सिद्धान्त, सुनुवाईको अधिकार र निरन्तर सुनुवाई	१:३० घण्टा
	२	कानूनी परामर्शको अधिकार	१:३० घण्टा
	३	कानूनी सहायताको अवधारणा र न्यायमा पहुँच	१:३० घण्टा
	४	गोपनियताको अधिकार र बन्द इजलास	१:३० घण्टा
दोश्रो	५	फौजदारी कानूनका आधारभूत सिद्धान्त र यसको प्रयोग पक्ष	१:३० घण्टा
	६	प्रमाण कानूनका आधारभूत सिद्धान्त र प्रयोग	१:३० घण्टा
	७	प्रमाणको भार	१:३० घण्टा
	८	वैतनिक कानून व्यवसायीको दायित्व र भूमिका, काम, कर्तव्य र अधिकार	१:३० घण्टा
तेश्रो	९	इजलासप्रतिको अनुशासन र वैतनिक कानून व्यवसायीको आचार संहिता	१:३० घण्टा
	१०	फौजदारी मुद्दामा वैतनिक कानून व्यवसायीको प्रतिनिधित्व र भूमिका (कर्तव्य ज्यान)	१:३० घण्टा
	११	फौजदारी मुद्दामा वैतनिक कानून व्यवसायीको प्रतिनिधित्व र भूमिका	
	१२	(जवरजस्ती करणी, मानव वेचविखन तथा ओसारपसार) म्यादथप र थुन्छेकको क्रममा वैतनिक कानून व्यवसायीको प्रतिनिधित्व	१:३० घण्टा १:३० घण्टा
चौथो	१३	घाँ जाँच, लास जाँच, शारीरिक परीक्षण	१:३० घण्टा
	१४	प्रमाण बुझ्ने आदेश र प्रमाणको प्रस्तुतीकरण	१:३० घण्टा
	१५	साक्षी परीक्षण	१:३० घण्टा
	१६	देवानी मुद्दामा वैतनिक कानून व्यवसायीको प्रतिनिधित्व	१:३० घण्टा
पाँचौ	१७	फैसला कार्यान्वयनमा वैतनिक कानून व्यवसायीहरुको भूमिका	१:३० घण्टा
	१८	बहस अभ्यास	१:३० घण्टा
	१९	सामूहिक छलफल	१:३० घण्टा
	२०	वैतनिक कानून व्यवसायीको कार्यालय व्यवस्थापन र अदालतसँगको सम्बन्ध	१:३० घण्टा
छैठौ	२१	वैतनिक कानून व्यवसायीको पक्षहरुसँगको संवाद र परामर्श	१:३० घण्टा
	२२	बहस कला र बहस व्यवस्थापन कार्यक्रम समापन प्रशिक्षणोत्तर मूल्याङ्कन प्रमाणपत्र वितरण कार्यक्रम मूल्याङ्कन	१:३० घण्टा

सत्र - एक

सत्रको विषय : स्वच्छ
सुनुवाईको सिद्धान्त,
सुनुवाईको अधिकार र
निरन्तर सुनुवाई

सत्र एक

सत्रको विषय : स्वच्छ सुनुवाईको सिद्धान्त, सुनुवाईको अधिकार र निरन्तर सुनुवाई

सहभागी समूह : वैतनिक कानून व्यवसायी	सहभागी संख्या अधिकतम २५	सत्रका लागि निर्धारित समय : १:३० घण्टा	
सत्रको लक्ष्य (Aims) यो सत्रको लक्ष्य देहाय अनुसार रहेको छ : - स्वच्छ सुनुवाईको अवधारणा बारे जानकारी गराउने, - स्वच्छ सुनुवाईको आधारभूत सिद्धान्तबारे जानकारी गराउने, - स्वच्छ सुनुवाई सम्बन्धी राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय कानूनी व्यवस्थाबारे परिचित गराउने, - सम्वेदनशील किसिमका मुद्दाहरुको निरन्तर सुनुवाई सम्बन्धी व्यवस्थाको बारेमा जानकारी गराउने ।			
सत्रको उद्देश्य (Objectives) यो सत्रको अन्तमा सहभागीहरुले : - स्वच्छ सुनुवाईको अवधारणा र सुनुवाईको अधिकारका आधारभूत सिद्धान्त र सो सम्बन्धी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय कानूनी व्यवस्थाबारे बताउन सक्नेछन्, - सम्वेदनशील किसिमका मुद्दाहरुको निरन्तर सुनुवाई सम्बन्धी व्यवस्था बारे बताउन सक्नेछन् ।			
विषयवस्तु	प्रशिक्षणमा अपनाइने तरिका	प्रशिक्षणमा प्रयोग गरिने सामग्री	समय
सत्रको प्रारम्भ - सत्र सञ्चालनको रूपरेखा - विषयको महत्त्व	संक्षिप्त प्रवचन	पावरप्वाइन्ट	१० मिनेट
मुख्य विषयवस्तु - स्वच्छ सुनुवाईको अवधारणा - स्वच्छ सुनुवाईका आधारभूत सिद्धान्तहरु - समानताको सिद्धान्त - वैद्यताको सिद्धान्त - निर्दोषिताको अनुमानसम्बन्धी सिद्धान्त - न्याय सम्बन्धी हक - निवारक नजरबन्द विरुद्धको हक - यातना विरुद्धको हक - संवैधानिक उपचारको हक - गिरफ्तारीका सम्बन्धमा बचाउ - वैयक्तिक स्वतन्त्रताको हक - तहकिकातका लागि थुनामा राख्न सकिने अवधि र तत्सम्बन्धी कार्यप्रणाली - स्वच्छ सुनुवाईका चरणहरु - अन्तर्राष्ट्रिय कानूनी व्यवस्थाहरु	प्रवचन, समूह छलफल, प्रश्नोत्तर, सफल अभ्यासको प्रस्तुती	पावरप्वाइन्ट, बोर्ड, चार्ट पेपर, मार्कर कलम, मेटाकार्ड	७० मिनेट

- न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर - स्वच्छ सुनुवाईको अभ्यासको समीक्षा निरन्तर सुनुवाई - अवधारणा - कानूनी व्यवस्था - न्यायिक दृष्टिकोण छलफलका विषयहरू - अन्तर्राष्ट्रिय दस्तावेजले उल्लेख गरेका स्वच्छ सुनुवाईका सिद्धान्तको राष्ट्रिय कानूनमा उल्लेखन र तिनको प्रयोगको अवस्था । - संविधानले प्रत्याभूत गरेको न्याय सम्बन्धी हकमा उल्लिखित व्यवस्थाको व्यवहारिक कार्यान्वयनको अवस्था । - स्वच्छ सुनुवाईको अवधारणाले आत्मसात गरेका मान्यताहरूलाई क्रियाशील गराउन गर्नुपर्ने प्रयासका क्षेत्रहरू - न्याय सम्पादन प्रक्रियामा स्वच्छ सुनुवाईको अवधारणालाई व्यवहारमा रुपान्तरण गर्न वैतनिक कानून व्यवसायीले निर्वाह गर्नुपर्ने भूमिका । - निरन्तर सुनुवाईका लागि वैतनिक कानून व्यवसायीले निर्वाह गर्नुपर्ने भूमिका । सत्रको समापन - प्रस्तुतिमा भएका सबै छलफलका मुख्य मुख्य विषयहरूलाई सारांशमा पुनर्उल्लेखन गर्ने ।			
सन्दर्भ सामग्री संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था - नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ - नागरिक अधिकार ऐन, २०१२ - सरकारी मुद्दा सम्बन्धी ऐन, २०४९ - प्रहरी ऐन, २०१२ - प्रमाण ऐन, २०३१ - मुलुकी ऐन, २०२० न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर - अच्युत प्रसाद खरेल विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत, २०६४ सालको रिट नं. ०००३ आदेश मिति २०६६।१।३१ (ने.का.प २०६६, अंक ७, पृष्ठ १०६३) - राम बहादुर हमाल विरुद्ध कारागार व्यवस्थापन विभाग समेत, २०६४ सालको रिट नं. ०८६४, आदेश मिति : २०६६।०३।२२ (ने.का.प २०६७, अंक ४, ति.नं. ८३४५, पृष्ठ ५७४)			

संक्षिप्त
प्रवचन१०
मिनेट

- चित्रदेव जोशी विरुद्ध न्याय परिषद् सचिवालय समेत, २०६७ सालको ००३३, आदेश मिति २०६९।०५।१४ (ने.का.प २०६९, अंक ७, नि.नं. ८८५७, पृष्ठ १०४१)
- राधाकृष्ण खड्का विरुद्ध रक्षा मन्त्रालय समेत, बन्दी प्रत्यक्षीकरण २०६४ सालको रिट नं. ००३२ आदेश मिति २०६५।७।१७
- निलम पौडेल विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालयसमेत, रिट नं. ०६४-WS-००३८, आदेश मिति २०६७।१।१० (ने.का.प २०६७, अंक १०, नि.नं. ८४७३, पृष्ठ १६४१)
- रविन्द्र भट्टराई विरुद्ध मन्त्रपरिषद् सचिवालय समेत, (ने.का.प. २०५५, अंक ११, नि.नं. ६६३३, पृष्ठ ६१५)
- अधिवक्ता अम्बरबहादुर राउत विरुद्ध गृह मन्त्रालय समेत, (ने.का.प २०६८, अंक ७, नि.नं. ८६४२, पृष्ठ १०८३)

अन्तर्राष्ट्रिय आलेख/प्रतिज्ञा पत्र/सन्धि/अनुबन्ध

- मानव अधिकारको विश्वव्यापी घोषणापत्र, १९४८
- नागरिक तथा राजनैतिक अधिकार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय अनुबन्ध, १९६६
- युरोपियन कन्भेन्सन अफ ह्युमन राइट्स
- अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान, १९९८
- Convention against Torture, 1984

निरन्तर सुनुवाई

कानूनी व्यवस्था

- जिल्ला अदालत नियमावली, २०५२ दफा २३ (ग) (आठौँ संशोधनबाट राखिएको)

न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर

- महिला तथा बालबालिका पीडित भएका मुद्दामा सर्वोच्च अदालतबाट ज्योति पौडेल विरुद्ध मन्त्रपरिषद् सचिवालय (ने.का.प. २०६६, अंक १२, पृष्ठ १२०१)
- माइती नेपालकी उमा तामाङ्ग, शक्ति समूहकी सुनिता दनुवार र महिला, कानून र विकास मञ्चकी शुषमा गौतमले निरन्तर सुनुवाईका लागि पेश भएको परमादेशको रिट निवेदनमा सर्वोच्च अदालतका माननीय न्यायाधीश द्वय श्री कल्याण श्रेष्ठ र श्री वैद्यनाथ उपाध्यायको संयुक्त इजलासबाट २०७० श्रावण १६ गते सबै जिल्ला अदालतहरूलाई अनिवार्य रूपमा निरन्तर सुनुवाई गर्नु गराउनु भनी महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय र प्रधानमन्त्रीको कार्यालयलाई सो सम्बन्धी प्रशासनिक कार्य गर्नका लागि सम्बन्धित निकायका नाममा निर्देशन जारी ।

लेख, प्रतिवेदन तथा प्रकाशन

- फौजदारी न्याय प्रणाली नेपाली कानूनशास्त्र, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय, २०६९
- मानव अधिकारसम्बन्धी स्रोत सामग्री, राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान, २०६६
- स्वच्छ सुनुवाइसम्बन्धी अनुसन्धानमूलक अध्ययन, राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान, २०६९
- स्वच्छ पुर्पक्षका मूलभूत मापदण्ड सम्बन्धी मार्गदर्शन, कानून अन्वेषण तथा श्रोत विकास केन्द्र, २०६१
- महेश शर्मा पौडेल, मानव अधिकार र सामाजिक न्याय, स्रोत सामग्री, राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान, २०६८
- लगातार सुनुवाई सम्बन्धी व्यवस्थाको कार्यान्वयन सम्बन्धी दिग्दर्शन, महिला, कानून तथा विकास मञ्च

सत्र – दुई

सत्रको विषय : कानूनी
परामर्शको अधिकार

सत्र दुई

सत्रको विषय : कानूनी परामर्शको अधिकार

सहभागी समूह : वैतनिक कानून व्यवसायी	सहभागी संख्या अधिकतम २५	सत्रका लागि निर्धारित समय : १:३० घण्टा	
सत्रको लक्ष्य (Aims) यो सत्रको लक्ष्य देहाय अनुसार रहेको छ : - कानूनी परामर्शको अधिकारको आवश्यकता र महत्वको बारेमा जानकारी गराउने, - निशुल्क कानूनी सहायता बारे जानकारी गराउने, - कानूनी परामर्शको अधिकार सम्बन्धी कानूनी व्यवस्थाको बारेमा जानकारी गराउने ।			
सत्रको उद्देश्य (Objectives) यो सत्रको अन्तमा सहभागीहरूले : - कानूनी परामर्शको अधिकारको प्रयोगलाई व्यापक बनाउन र प्रभावकारी कार्यान्वयनको बारेमा उल्लेख गर्न सक्नेछन्, - कानून व्यवसायी समक्षको पहुँच र विशुद्ध कानूनी सहायताको अवधारणा र सो सम्बन्धी कानूनी व्यवस्थाहरू उल्लेख गर्न सक्नेछन् ।			
विषयवस्तु	प्रशिक्षणमा अपनाइने तरिका	प्रशिक्षणमा प्रयोग गरिने सामग्री	समय
सत्रको प्रारम्भ - सत्र सञ्चालनको रूपरेखा - विषयको महत्व	संक्षिप्त प्रवचन	पावरप्व्वाइन्ट	१० मिनेट
मुख्य विषयवस्तु - कानून व्यवसायी समक्षको पहुँच - कानूनी परामर्श एवं कानूनी सहायताका चरणहरू - कानूनी परामर्श सम्बन्धी कानून व्यवस्था - अन्तर्राष्ट्रिय कानूनी व्यवस्थाहरू - न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर	प्रवचन, समूह छलफल, प्रश्नोत्तर,	पावरप्व्वाइन्ट, बोर्ड, चार्ट पेपर, मार्कर कलम, मेटाकार्ड	७० मिनेट
छलफलका विषयहरू - पक्राउ परेको कुनै पनि व्यक्तिले कानून व्यवसायीसँग परामर्श गर्न पाउछ । यो अधिकारको प्रभावकारी कार्यान्वयन भएको छ ? - हिरासतमा रहेको कुनै पनि व्यक्तिले कानून व्यवसायी मार्फत प्रतिरक्षा गर्न पाउछ । कानून व्यवसायी मार्फत प्रतिनिधित्व गर्न पाउछ । यो अधिकारको अभ्यासमा के कस्ता अफ्याराहरू देखिएका छन् ? - कानून व्यवसायीसँग गरिने छलफल, सल्लाह र निजले दिएको परामर्श गोप्य हुनु पर्दछ । के			

हिरासतमा रहेको अवस्थामा यो अधिकारको प्रयोग भएको पाउनु भएको छ ? - पक्राउ परेको वा हिरासतमा रहेको व्यक्तिलाई निजको प्रतिरक्षाको लागि कानून व्यवसायीसँग छलफल गर्न परामर्श गर्न र प्रतिनिधित्व गराउन प्रयाप्त समय उपलब्ध गराइएको हुनुपर्दछ । के अभ्यासमा यो अवस्था छ ? सत्रको समापन - प्रस्तुतिमा भएका सबै छलफलका मुख्य मुख्य विषयहरूलाई सारांशमा पुनर्उल्लेखन गर्ने ।			
सन्दर्भ सामग्री संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था - नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ - नागरिक अधिकार ऐन, २०१२ - कानूनी सहायता सम्बन्धी ऐन, २०५४ - कानूनी सहायता सम्बन्धी नियमावली, २०५५ - प्रमाण ऐन, २०३१ न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर - यज्ञमूर्ति बज्जाडेको हकमा परशुराम बज्जाडे विरुद्ध दुर्गादाश श्रेष्ठ (ने.का.प. २०२७, अंक ७, नि.नं. ५४६, पृष्ठ १५७) - सोम प्रसाद लुइटेल विरुद्ध नेपाल सरकार, रिट नं. ०६२-WS-३२७५ आदेश मिति २०६४।१०।२३ - निलम पौडेल विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालय रिट नं. ०६४-WS-००३८, आदेश मिति २०६७।१० (ने.का.प २०६७, अंक १०, नि.नं. ८४७३, पृष्ठ १६४१) - सपना प्रधान मल्ल विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय (ने.का.प. २०६४, अंक ९, नि.नं. ७८८०, पृष्ठ. १२०८) - लिलामणि पौडेल विरुद्ध मन्त्रिपरिषद्को सचिवालय (ने.का.प २०६०, अंक ५।६ नि.नं. ७२१४, पृष्ठ ३५४) - राम बहादुर हमाल विरुद्ध कारागार व्यवस्थापन विभाग समेत, २०६४ सालको रिट नं. ०८६४, आदेश मिति : २०६६।०३।२२ (ने.का.प २०६७, अंक ४, नि.नं. ८३४५, पृष्ठ ५७४) अन्तर्राष्ट्रिय आलेख/प्रतिज्ञा पत्र/सन्धि/अनुबन्ध - मानव अधिकार सम्बन्धी विश्वव्यापी घोषणा पत्र, १९४८ - नागरिक तथा राजनैतिक अधिकार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय अनुबन्ध, १९६६ - यूरोपियन कन्भेक्सन अफ ह्यूमेन राइट्स - अमेरिकी कन्भेक्सन अफ ह्यूमेन राइट्स - अफ्रिकन चार्टर अन ह्यूमेन राइटस् एण्ड पिपुल्स राइटस्			

लेख, प्रतिवेदन तथा प्रकाशन

- फौजदारी न्याय प्रणाली नेपाली कानूनशास्त्र, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय, २०६९
- मानव अधिकारसम्बन्धी स्रोत सामग्री, राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान, २०६६
- स्वच्छ सुनुवाइ सम्बन्धी अनुसन्धानमूलक अध्ययन, राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान, २०६९
- लोकतान्त्रिक संविधानका आधारहरु, अग्रसारथी अध्ययन तथा अनुसन्धान केन्द्र, २०६५
- स्वच्छ पुर्पक्षका मूलभूत मापदण्ड सम्बन्धी मार्गदर्शन, कानून अन्वेषण तथा स्रोत विकास केन्द्र, २०६१

सत्र – तीन

सत्रको विषय : कानूनी
सहायताको अवधारणा र
न्यायमा पहुँच

सत्र तीन

सत्रको विषय : कानूनी सहायताको अवधारणा र न्यायमा पहुँच

सहभागी समूह : वैतनिक कानून व्यवसायी	सहभागी संख्या अधिकतम २५	सत्रका लागि निर्धारित समय : १:३० घण्टा		
सत्रको लक्ष्य (Aims) यो सत्रको लक्ष्य देहाय अनुसार रहेको छ : - कानूनी सहायताको अवधारणा र न्यायमा पहुँचको बारेमा जानकारी दिने, - कानूनी सहायताको अवधारणा र न्यायमा पहुँच बीचको अन्तर सम्बन्धका बारेमा जानकारी गराउने ।				
सत्रको उद्देश्य (Objectives) यो सत्रको अन्तमा सहभागीहरूले : - कानूनी सहायताको अवधारणा र न्यायमा पहुँचका लागि वैतनिक कानून व्यवसायीले खेल्ने भूमिकाको बारेमा भन्न सक्नेछन् ।				
विषयवस्तु		प्रशिक्षणमा अपनाइने तरिका	प्रशिक्षणमा प्रयोग गरिने सामग्री	समय
सत्रको प्रारम्भ - सत्र सञ्चालनको रूपरेखा - विषयको महत्व		संक्षिप्त प्रवचन	पावरप्व्वाइन्ट	१० मिनेट
मुख्य विषयवस्तु - न्यायमा पहुँचको अर्थ र विषयवस्तु - न्यायमा पहुँचको वातावरण बनाउने सम्बन्धमा अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड - नेपालको सन्दर्भमा न्यायमा पहुँचको अवस्था - न्यायमा पहुँचको लागि वैतनिक कानून व्यवसायीको भूमिका - कानूनी सहायताको अवधारणा, परिभाषा, स्वरूपहरू - कानूनी सहायता आवश्यक पर्ने पक्षहरू - कानूनी सहायता उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा गरिएका कानूनी व्यवस्थाहरू - अन्तर्राष्ट्रिय कानूनी व्यवस्थाहरू - न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर		प्रवचन, समूह छलफल, प्रश्नोत्तर,	पावरप्व्वाइन्ट, बोर्ड, चार्ट पेपर, मार्कर कलम, मेटाकार्ड	७० मिनेट
छलफलका विषयहरू - संविधानले मौलिक हकको रूपमा स्थापित गरेको निःशुल्क कानूनी सेवा पाउने हकको कार्यान्वयनको अवस्था । - कानूनी सहायता सम्बन्धी ऐन नियम बमोजिमको वार्षिक आम्दानी चालीस हजार भन्दा बढी आय हुने व्यक्तिलाई कानूनी सहायता उपलब्ध नगराइने व्यवस्थाको औचित्य । - अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यास र विभिन्न दस्तावेजले गरेका व्यवस्था				

एवम् हागो कानूनी व्यवस्थाको समीक्षा । - वैतनिक कानून व्यवसायी र निःशुल्क कानूनी सहायताको अवस्था । सत्रको समापन - प्रस्तुतिमा भएका सबै छलफलका मुख्य मुख्य विषयहरूलाई सारांशमा पुनर्उल्लेखन गर्ने ।	संक्षिप्त प्रवचन		१० मिनेट
सन्दर्भ सामग्री संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था - नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ - कानूनी सहायता ऐन, २०५४ - कानूनी सहायता नियमावली, २०५५ - सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०४९ - पुनरावेदन अदालत नियमावली, २०४८ - जिल्ला अदालत नियमावली, २०५२ न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/तजीर - लिलामणि पौडेल विरुद्ध मन्त्रपरिषद् सचिवालयसमेत, रिट नं. ३५५३ आदेश मिति: २०५९।१२।१३ (ने.का.प २०६०, अंक ५।६ नि.नं. ७२१४, पृष्ठ ३५४) - रविन्द्र भट्टराई विरुद्ध मन्त्रपरिषद् सचिवालयसमेत, (ने.का.प २०५५, अंक ११, नि.नं ६६२२, पृष्ठ ६१५) - सोम प्रसाद लुइटेल विरुद्ध नेपाल सरकार, रिट नं. ०६२-WS-३२७५ आदेश मिति २०६४।१० अन्तर्राष्ट्रिय आलेख/प्रतिज्ञा पत्र/सन्धि/अनुबन्ध - मानव अधिकार सम्बन्धी विश्वव्यापी घोषणा पत्र, १९४८ - नागरिक तथा राजनैतिक अधिकार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय अनुबन्ध, १९६६ - अफ्रिकन चार्टर अन ह्युमेन एण्ड पिपुल्स राइटस् - चार्टर अफ फण्डामेण्टल राइटस् अफ द यूरोपियन - यूरोपियन कन्भेन्सन अन ह्युमेन राइटस् लेख, प्रतिवेदन तथा प्रकाशन - फौजदारी न्याय प्रणाली नेपाली कानूनशास्त्र, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय, २०६९ - मानव अधिकारसम्बन्धी स्रोत सामग्री, राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान, २०६६ - स्वच्छ सुनुवाइसम्बन्धी अनुसन्धानमूलक अध्ययन, राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान, २०६९ - लोकतान्त्रिक संविधानका आधारहरू, अग्रसारथी अध्ययन तथा अनुसन्धान केन्द्र, २०६५ - न्यायप्रशासनका आयामहरू, सोपान मासिक, २०६१ - हिंसाबाट पीडित महिलाहरूको न्यायमा पहुँच: एक संक्षिप्त अध्ययन, राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान, २०७०			

सत्र – चार

सत्रको विषय :
गोपनीयताको अधिकार र
बन्द इजलास

सत्र चार

सत्रको विषय : गोपनीयताको अधिकार र बन्द इजलास

सहभागी समूह : वैतनिक कानून व्यवसायी	सहभागी संख्या अधिकतम २५	सत्रका लागि निर्धारित समय : १:३० घण्टा	
सत्रको लक्ष्य (Aims) यो सत्रको लक्ष्य देहाय अनुसार रहेको छ : - अदालती कारवाहीमा पीडित महिला तथा बालबालिकाको मुद्दामा गोपनीयता कायम राख्ने सम्बन्धी अवधारणाको जानकारी गराउने, - परिचयात्मक विवरण गोप्य राख्ने कार्यविधि बारे जानकारी गराउने, - बन्द इजलास कायम गर्ने कार्यविधिको बारेमा जानकारी गराउने ।			
सत्रको उद्देश्य (Objectives) यो सत्रको अन्तमा सहभागीहरूले : - गोपनीयताको अधिकार बारेमा बताउन सक्नेछन्, - परिचयात्मक विवरण गोप्य राख्नु पर्ने आवश्यक कार्यविधि र बन्द इजलासको कार्यविधि बारे बताउन सक्नेछन् ।			
विषयवस्तु	प्रशिक्षणमा अपनाइने तरिका	प्रशिक्षणमा प्रयोग गरिने सामग्री	समय
सत्रको प्रारम्भ - सत्र सञ्चालनको रूपरेखा - विषयको महत्व	संक्षिप्त प्रवचन	पावरप्याइन्ट	१० मिनेट
मुख्य विषयवस्तु - पीडित महिला र बालबालिकाको मुद्दामा गोपनीयता कायम गर्नुपर्ने आवश्यकता - परिचयात्मक विवरण गोप्य राख्ने कार्यविधि - बन्द इजलास कायम राख्ने कार्यविधि - बन्द इजलास कायम गर्न वैतनिक कानून व्यवसायीको भूमिका - अन्तर्राष्ट्रिय कानूनी व्यवस्थाहरू - न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर	मस्तिष्क मन्थन, प्रवचन, समूह छलफल, प्रश्नोत्तर,	पावरप्याइन्ट, बोर्ड, चार्ट पेपर, मार्कर कलम, मेटाकार्ड	७० मिनेट
सत्रको समापन - प्रस्तुतिमा भएका सबै छलफलका मुख्य मुख्य विषयहरूलाई सारांशमा पुनर्उल्लेखन गर्ने ।	संक्षिप्त प्रवचन		१० मिनेट

सन्दर्भ सामग्री**गोपनियताको अधिकार****संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था**

- नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३
- बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०४८
- मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन, २०६४
- संगठित अपराध निवारण अध्यादेश, २०६९

न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर

- अधिवक्ता सपना मल्ल प्रधान विरुद्ध नेपाल सरकार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय (ने.का.प. २०६४, अंक ९, नि.नं. १२०८)
- त्रिरत्न मानन्धर विरुद्ध नेपाल सरकार, (ने.का.प. २०६६, नि.नं. ८१४८, पृष्ठ ७८४)

अन्तर्राष्ट्रिय आलेख/प्रतिज्ञा पत्र/सन्धि/अनुबन्ध

- मानव अधिकार सम्बन्धी विश्वव्यापी घोषणापत्र, १९४८
- बाल अधिकार सम्बन्धी महासन्धि, १९८९
- नागरिक तथा राजनैतिक अधिकार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय अनुबन्ध, १९६६
- बालबालिकाको बेचबिखन, बाल वेश्यावृत्ति तथा बाल अशिलल चित्रण सम्बन्धमा व्यवस्था भएको बाल अधिकार सम्बन्धी महासन्धिको स्वेच्छिक प्रोटोकल, २०००
- अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान, १९९८

बन्द इजलास**संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था**

- बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०४८
- मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन, २०६४
- मुलुकी ऐन जवरजस्ती करणीको महल
- सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०४९
- पुनरावेदन अदालत नियमावली, २०४८
- जिल्ला अदालत नियमावली, २०५२
- संगठित अपराध निवारण अध्यादेश, २०६९

न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर

- अधिवक्ता सपना मल्ल प्रधान विरुद्ध नेपाल सरकार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय (ने.का.प. २०६४ अंक ९ नि.नं. १२०८)
- अधिवक्ता ज्योति पौडेल विरुद्ध नेपाल सरकार (ने.का.प. २०६७, नि.नं. ८५०७, पृष्ठ १९०३)
- त्रिरत्न मानन्धर विरुद्ध नेपाल सरकार (ने.का.प. २०६६, नि.नं. ८१४८, पृष्ठ ७८४)

अन्तर्राष्ट्रिय आलेख/प्रतिज्ञा पत्र/सन्धि/अनुबन्ध

- अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान, १९९८

लेख, प्रतिवेदन तथा प्रकाशन

- बन्द इजलास सम्बन्धी अवधारणा र यसको कार्यान्वयन विधि, राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान, २०६६
- विशेष प्रकृतिका मुद्दामा गोपनियता कायम गर्ने कार्यविधि, राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान, २०६८
- डि.एन.ए. विश्लेषण एवं वैज्ञानिक प्रमाण सम्बन्धी कानून शास्त्र, कानून अन्वेषण तथा श्रोत विकास केन्द्र, २०७०

सत्र – पाँच

सत्रको विषय : फौजदारी
कानूनका आधारभूत
सिद्धान्त र यसको प्रयोग

सत्र पाँच

सत्रको विषय : फौजदारी कानूनका आधारभूत सिद्धान्त र यसको प्रयोग पक्ष

सहभागी समूह : वैतनिक कानून व्यवसायी	सहभागी संख्या अधिकतम २५	सत्रका लागि निर्धारित समय : १:३० घण्टा	
सत्रको लक्ष्य (Aims) यो सत्रको लक्ष्य देहाय अनुसार रहेको छ : - फौजदारी कानून देवानी कानून तथा दुष्कृति सम्बन्धी कानूनका बारेमा जानकारी गराउने, - फौजदारी कानूनका आधारभूत सिद्धान्तहरूको बारेमा जानकारी गराउने ।			
सत्रको उद्देश्य (Objectives) यो सत्रको अन्तमा सहभागीहरूले : - फौजदारी कानून देवानी कानून र दुष्कृति सम्बन्धी कानूनबाट कसरी पृथक छ भन्ने कुरा बताउन सक्नेछन्, - फौजदारी कानूनका आधारभूत सिद्धान्तहरूको सूची बनाउन सक्नेछन्, - प्रतिरक्षा गर्दा फौजदारी कानूनको सिद्धान्तको प्रयोग कसरी गर्ने भन्न सक्नेछन् ।			
विषयवस्तु	प्रशिक्षणमा अपनाइने तरिका	प्रशिक्षणमा प्रयोग गरिने सामग्री	समय
सत्रको प्रारम्भ - सत्र सञ्चालनको रूपरेखा - विषयको महत्व	संक्षिप्त प्रवचन	पावरप्वाइन्ट	१० मिनेट
मुख्य विषयवस्तु - निर्दोषिताको अनुमान - एउटै कसूरमा एकपटक भन्दा सजाय नगरिने - आफ्नो विरुद्ध साक्षी हुन कर नलाग्ने - दोहोरो खतरा विरुद्धको संरक्षण - प्रचलित कानूनले तोकिएभन्दा बढी सजाय नहुने - आफू विरुद्धको अभियोग र पक्राउको कारण थाहा पाउने अधिकार - पक्राउ परेको व्यक्तिले रोजेको कानून व्यवसायीबाट कानूनी सहायता पाउने - यातना विरुद्ध मानवोचित व्यवहारको अधिकार - अन्तर्राष्ट्रिय कानूनी व्यवस्थाहरू - न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर	प्रवचन, समूह छलफल, प्रश्नोत्तर,	पावरप्वाइन्ट, बोर्ड, चार्ट पेपर, मार्कर मेटाकार्ड	७० मिनेट
सत्रको समापन - प्रस्तुतिमा भएका सबै छलफलका मुख्य मुख्य विषयहरूलाई सारांशमा पुनर्उल्लेखन गर्ने ।	संक्षिप्त प्रवचन		१० मिनेट

सन्दर्भ सामग्री**(क) निर्दोषिताको अनुमान****संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था**

- नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३

न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर

- रविन्द्र भट्टराई विरुद्ध मन्त्रपरिषद् सचिवालय (ने.का.प २०५५, नि.नं. ६६२२, पृष्ठ ६१६)

अन्तर्राष्ट्रिय आलेख/प्रतिज्ञा पत्र/सन्धि/अनुबन्ध

- मानव अधिकार सम्बन्धी विश्वव्यापी घोषणापत्र, १९४८
- नागरिक तथा राजनैतिक अधिकार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय अनुबन्ध, १९६६
- अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान, १९९८

(ख) एउटै कसुरमा एकपटक भन्दा सजाय नगरिने**संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था**

- नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३
- नागरिक अधिकार ऐन, २०१२

न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर

- गोविन्द बहादुर बटालाको हकमा श्रीमती सुनीता कुमारी गौतम विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय (ने.का.प २०६६, अंक ६, नि.नं. ८६३८, पृष्ठ १०५४)
- बालकृष्ण केसी समेत विरुद्ध जिल्ला प्रहरी कार्यालय, दैलेख समेत (ने.का.प २०६७, अंक ९, नि.नं. ८४५९, पृष्ठ १५१४)

अन्तर्राष्ट्रिय आलेख/प्रतिज्ञा पत्र/सन्धि/अनुबन्ध

- नागरिक तथा राजनैतिक अधिकार सम्बन्धी महासन्धी, १९६६

(ग) आफ्नो विरुद्ध साक्षी हुन नलाग्ने**संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था**

- नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३
- नागरिक अधिकार ऐन, २०१२

न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर

- चन्द्र व. नेपाली विरुद्ध मन्त्रपरिषद् सचिवालय (ने.का.प. २०५१, नि.नं. ४९६८, पृष्ठ ६६६०)

अन्तर्राष्ट्रिय आलेख/प्रतिज्ञा पत्र/सन्धि/अनुबन्ध

- नागरिक तथा राजनैतिक अधिकार सम्बन्धी अनुबन्ध, १९६६
- अभियोजनकर्ताको भूमिका सम्बन्धी मागदर्शन, १९९०
- अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान, १९९८ को धारा ५५

(घ) प्रचलित कानूनले तोकिए भन्दा बढी सजाय नहुने
संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था

- नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३

न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर

- नेपाल सरकार विरुद्ध ईश्वर पोखरेल (ने.का.प २०६६, नि.नं ८२००, पृष्ठ १२३५)
- धनबहादुर तामाङ्गको जाहेरीले नेपाल सरकार विरुद्ध लालबहादुर तामाङ्ग (ने.का.प २०५८, नि.नं. ६९७१, पृष्ठ ३४)

(ङ) आफूविरुद्धको अभियोग र पक्राउको कारण थाहा पाउने अधिकार
संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था

- नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा २४(४)

न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर

- लोप्साङ्ग शेर्पा समेत विरुद्ध जिल्ला प्रशासन कार्यालय, काठमाडौं समेत (ने.का.प २०६८, अंक ८, नि.नं. ७६७२, पृष्ठ १४०३)

अन्तर्राष्ट्रिय आलेख/प्रतिज्ञा पत्र/सन्धि/अनुबन्ध

- नागरिक तथा राजनैतिक अधिकार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय अनुबन्ध, १९६६

(च) पक्राउ परेको व्यक्तिले रोजेको कानून व्यवसायीबाट कानूनी सहायता पाउने
संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था

- नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा २४(२)

न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर

- यज्ञमूर्ति बज्जाडे विरुद्ध वाग्मती विशेष अदालत (ने.का.प २०२७, नि.नं. ५७४, पृष्ठ १५७)

अन्तर्राष्ट्रिय आलेख/प्रतिज्ञा पत्र/सन्धि/अनुबन्ध

- नागरिक तथा राजनैतिक अधिकार सम्बन्धी अनुबन्ध, १९६६
- बन्दी प्रति गर्नुपर्ने व्यवहारको न्यूनतम मापदण्डको नियम, १९५५

(ट) यातना विरुद्ध र मानवोचित व्यवहारको अधिकार

संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था

- नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा २६

न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर

- देवेन्द्र आले विरुद्ध मन्त्र परिषद् सचिवालय (ने.का.प. २०६९, नि.नं. ७४३३, पृष्ठ ११५६)

अन्तर्राष्ट्रिय आलेख/प्रतिज्ञा पत्र/सन्धि/अनुबन्ध

- मानव अधिकार सम्बन्धी विश्वव्यापी घोषणापत्र, १९४८
- नागरिक तथा राजनैतिक अधिकार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय अनुबन्ध, १९६६

- यातना तथा अन्य क्रूर, अमानवीय वा अपमानजनक व्यवहार वा सजाय विरुद्धको महासन्धी, १९८४
- अन्तराष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान, १९९८
- सरकारी वकील सम्बन्धी नियमावली, २०५५
- कानून कार्यान्वयन गर्ने अधिकारीको लागि आचार संहिता, १९७९
- अभियोजनकर्ताको भूमिका सम्बन्धी मार्गदर्शन, १९९०

लेख, प्रतिवेदन तथा प्रकाशन

- फौजदारी मुद्दाको कार्यविधि दिग्दर्शन, कानून अन्वेषण तथा श्रोत विकास केन्द्र, २०५८
- फौजदारी न्याय प्रणाली, नेपाली कानूनशास्त्र, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय, २०६९

सत्र – छ

सत्रको विषय : प्रमाण
कानूनका आधारभूत
सिद्धान्त र प्रयोग

सत्र छ

सत्रको विषय : प्रमाण कानूनका आधारभूत सिद्धान्त र प्रयोग

सहभागी समूह : वैतनिक कानून व्यवसायी	सहभागी संख्या अधिकतम २५	सत्रका लागि निर्धारित समय : १:३० घण्टा	
सत्रको लक्ष्य (Aims) यो सत्रको लक्ष्य देहाय अनुसार रहेको छ : - प्रमाण कानून सम्बन्धी जानकारी गराउने, - मुद्दामा प्रमाण कानूनको प्रस्तुतीका बारेमा जानकारी गराउने, - मुद्दामा प्रमाण ग्राह्य हुने र नहुने विषयमा जानकारी गराउने ।			
सत्रको उद्देश्य (Objectives) यो सत्रको अन्तमा सहभागीहरूले : - प्रमाण कानूनका आधारभूत सिद्धान्तहरूको बारेमा बताउन सक्नेछन्, - कस्ता कस्ता प्रमाणहरू ग्राह्य हुन्छन् र कस्ता प्रमाण ग्राह्य हुँदैनन् बताउन सक्नेछन्, - मुद्दाको कुन अवस्थामा तथ्यको निर्धारण हुन्छ र कुन अवस्थामा कानूनको प्रयोग हुन्छ भन्ने बारे बताउन सक्नेछन् ।			
विषयवस्तु	प्रशिक्षणमा अपनाइने तरिका	प्रशिक्षणमा प्रयोग गरिने सामग्री	समय
सत्रको प्रारम्भ - सत्र सञ्चालनको रूपरेखा - विषयको महत्व	संक्षिप्त प्रवचन	पावरप्व्वाइन्ट	१० मिनेट
मुख्य विषयवस्तु - अदालती प्रक्रियामा प्रमाण कानूनको स्थान - प्रमाण कानूनको प्रयोग - प्रमाण कानूनको आधारभूत अवधारणा र प्रयोग - तथ्य - तथ्यको सम्बद्धता - प्रमाणको ग्राह्यता - प्रमाणको भार - प्रमाण बुझ्नु हुने कुराहरू - प्रमाण कानूनका मूलभूत विषयहरू - न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर	प्रवचन, समूह छलफल, प्रश्नोत्तर,	पावरप्व्वाइन्ट, बोर्ड, चार्ट पेपर, मार्कर कलम, मेटाकार्ड	७० मिनेट
सत्रको समापन - प्रस्तुतिमा भएका सबै छलफलका मुख्य मुख्य विषयहरूलाई सारांशमा पुनर्उल्लेखन गर्ने ।	संक्षिप्त प्रवचन		१० मिनेट

सन्दर्भ सामग्री**(क) अदालती प्रकृत्यामा प्रमाण कानूनको स्थान**

- प्रमाण ऐन, २०३१
- राम सेवक कुर्मी विरुद्ध छोट्टु कहार समेत (ने.का.प २०३१, अंक १, पृष्ठ ८)

(ख) प्रमाण कानूनको प्रयोग

- अदालती बन्दोवस्तको महल,
- प्रमाण ऐन, २०३१
- राजकुमार सिंह विरुद्ध पुनरावेदन अदालत राजविराज समेत (ने.का.प २०६५, अंक १२, पृष्ठ १४४५)

(ग) तथ्य :

- गृह सचिव क्षेत्र विक्रम राणा विरुद्ध कृष्ण प्रसाद चापागाँई (ने.का.प २०२५, अंक ८, पृष्ठ १८४)
- कृष्ण प्रसाद आचार्य समेत विरुद्ध कृषि विकास बैंक, केन्द्रीय कार्यालय समेत (ने.का.प २०६४, अंक ४, पृष्ठ ४४४)

(घ) तथ्यको सम्बद्धता

- प्रमाण ऐन, २०३१

(ङ) प्रमाणको ग्राह्यता

- प्रमाण ऐन, २०३१
- Indian Evidence Act, 1872
- Peter Murphy and Richard Glover, Murphy on Evidence, Eleventh Edition-2009, Oxford University Press

सत्र – सात

सत्रको विषय : प्रमाणको
भार

सत्र सात

सत्रको विषय : प्रमाणको भार

सहभागी समूह : वैतनिक कानून व्यवसायी	सहभागी संख्या अधिकतम २५	सत्रका लागि निर्धारित समय : १:३० घण्टा		
सत्रको लक्ष्य (Aims) यो सत्रको लक्ष्य देहाय अनुसार रहेको छ : - प्रमाणको भार सम्बन्धी अवधारणाको बारेमा जानकारी गराउने, - कस्तो अवस्थामा एक पक्षमा रहेको प्रमाणको भार अर्को पक्षमा सर्दछ भन्ने बारे जानकारी गराउने, - प्रतिवादीमा प्रमाणको भार रहने अवस्थाको जानकारी दिदै सर्वोच्च अदालतले उक्त विषयमा गरेको अभ्यास बारेमा जानकारी गराउने ।				
सत्रको उद्देश्य (Objectives) यो सत्रको अन्तमा सहभागीहरूले : - प्रमाणको भार के हो भनेर बताउन सक्नेछन्, - कुन अवस्थामा प्रमाणको भार कुन पक्षमा रहन्छ र कुन अवस्थामा प्रमाणको भार सर्दछ बताउन सक्नेछन्, - प्रमाणको भार सम्बन्धमा सर्वोच्च अदालतका मुख्य मुख्य फैसलाहरू कुन कुन हुन् भनेर बताउन सक्नेछन् ।				
विषयवस्तु		प्रशिक्षणमा अपनाइने तरिका	प्रशिक्षणमा प्रयोग गरिने सामग्री	समय
सत्रको प्रारम्भ - सत्र सञ्चालनको रूपरेखा - विषयको महत्व		संक्षिप्त प्रवचन	पावरप्याइन्ट	१० मिनेट
मुख्य विषयवस्तु - प्रमाणको भारको अवधारणा र आवश्यकता - कानूनी भार र प्रमाणसम्बन्धी भार - प्रमाणको स्तर - वादीमा रहने प्रमाणको भार - प्रतिवादीमा रहने प्रमाणको भार - कुनै खासकुरा प्रमाणित गर्ने भार - केही फौजदारी मुद्दामा प्रतिवादीमा प्रमाणको भार सारिएको व्यवस्था र त्यसको प्रयोग - लागू औषध ऐन, २०३३ - मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन, २०६४ - न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर		प्रवचन, समूह छलफल, प्रश्नोत्तर,	पावरप्याइन्ट, बोर्ड, चार्ट पेपर, मार्कर कलम, मेटाकार्ड	७० मिनेट

सत्रको समापन - प्रस्तुतिमा भएका सबै छलफलका मुख्य मुख्य विषयहरूलाई सारांशमा पुनर्उल्लेखन गर्ने ।	संक्षिप्त प्रवचन		१० मिनेट
सन्दर्भ सामग्री संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था - नेपालको आन्तरिम संविधान, २०६३ - प्रमाण ऐन, २०३१ - लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ - मानव वेचविखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन, २०६४ न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर - Per Lord Denning J in Miller v. Minister of Pension [1947] All E.R. 272, 273. - श्री ५ को सरकार विरुद्ध मञ्जु श्रेष्ठ, कर्तव्य ज्यान (ने.का.प २०५७, अंक ८ र ९, नि. नं. ६९३३, पृष्ठ ६३६) - नौसाद हुसैन विरुद्ध जुवैदा खातुन समेत (विषयगत नजीर संग्रह, २०६६ दोश्रो भाग २०६६ क्र.सं ३५, पृष्ठ २०५) - राजनन्दन भन्ने नन्को पाण्डे विरुद्ध श्री ५ को सरकार, जीउ मास्नेबेच्ने (ने.का.प २०४५, अंक ८, नि. नं. ३५६५, पृष्ठ ८४२) - सितादेवी आचार्य विरुद्ध जुरामती मियाँ (ने.का.प २०६६, अंक २, पृष्ठ ३१९) - राम बहादुर थापा विरुद्ध नेपाल सरकार (ने.का.प २०६४, अंक ३, पृष्ठ ३७९) - Peter Murphy and Richard Glover, Murphy on Evidence, Eleventh Edition-2009, Oxford University Press लेख, प्रतिवेदन तथा प्रकाशन - डा. रजितभक्त प्रधानाङ्ग, नेपाली प्रमाण कानूनको सामान्य परिचय, छैठौँ सस्करण, भृकुटी पुस्तक, २०६२			

सत्र – आठ

सत्रको विषय : वैतनिक
कानून व्यवसायीको दायित्व
र भूमिका, काम, कर्तव्य र
अधिकार

सत्र आठ

सत्रको विषय : वैतनिक कानून व्यवसायीको दायित्व र भूमिका, काम, कर्तव्य र अधिकार

सहभागी समूह : वैतनिक कानून व्यवसायी	सहभागी संख्या अधिकतम २५	सत्रका लागि निर्धारित समय : १:३० घण्टा			
सत्रको लक्ष्य (Aims) यो सत्रको लक्ष्य देहाय अनुसार रहेको छ : - वैतनिक कानून व्यवसायीको अदालत, मुद्दाको पक्ष र इजलास प्रति गर्नु पर्ने दायित्वका बारेमा जानकारी गराउने, - वैतनिक कानून व्यवसायीले मुद्दाको कारवाईको विभिन्न चरणमा खेल्नुपर्ने भूमिका तथा काम कर्तव्य र अधिकारका बारेमा जानकारी गराउने ।					
सत्रको उद्देश्य (Objectives) यो सत्रको अन्तमा सहभागीहरूले : - वैतनिक कानून व्यवसायीको दायित्व र भूमिका, काम, कर्तव्य र अधिकारका बारेमा भन्न सक्नेछन् ।					
विषयवस्तु	प्रशिक्षणमा अपनाइने तरिका	प्रशिक्षणमा प्रयोग गरिने सामग्री	समय		
सत्रको प्रारम्भ - सत्र सञ्चालनको रूपरेखा विषयको महत्त्व	संक्षिप्त प्रवचन	पावरप्वाइन्ट	१० मिनेट		
मुख्य विषयवस्तु - वैतनिक कानून व्यवसायीको दायित्व - वैतनिक कानून व्यवसायीले निर्वाह गर्नुपर्ने भूमिका - म्याद थपको चरणमा - अभियोगपत्र अदालतमा दर्ता भई थुनछेक आदेश हुँदाका बखत - अभियोग पत्र अदालतमा दर्ता भई बयान र थुनछेकको चरणमा, - साक्षी, प्रमाण संकलन र पेश गर्ने चरणमा, - मुद्दाको अन्तिम पेशीको चरणमा - वैतनिक कानून व्यवसायीको काम कर्तव्य र अधिकार - अन्तर्राष्ट्रिय कानूनी व्यवस्थाहरू - न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर	प्रवचन, समूह छलफल, प्रश्नोत्तर,	पावरप्वाइन्ट, बोर्ड, चार्ट पेपर, मार्कर कलम, मेटाकार्ड	७० मिनेट		
छलफलका विषयहरू - पक्षका निम्न अधिकारहरूको प्रत्याभूतिको लागि वैतनिक कानून व्यवसायीले आफ्नो दायित्व र भूमिका, निर्वाह गर्दा र काम, कर्तव्य र अधिकारको					

पालना तथा प्रयोग गर्दा विचार पुर्याइएको छ छैन ? - Right to Presence - Right to Counseling - Right to Access to Justice - Right to Fair Trial - Right to Hearing - Right to Legal Aid सत्रको समापन - प्रस्तुतिमा भएका सबै छलफलका मुख्य मुख्य विषयहरूलाई सारांशमा पुनर्उल्लेखन गर्ने ।	संक्षिप्त प्रवचन		१० मिनेट
सन्दर्भ सामग्री संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था - नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ - कानूनी सहायता सम्बन्धी ऐन, २०५४ - सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०४९ - पुनरावेदन अदालत नियमावली, २०४८ - जिल्ला अदालत नियमावली, २०५२ न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर - लिलामणि पौडेल विरुद्ध मन्त्रिपरिषद् सचिवालय (ने.का.प २०६६, निर्णय नं. ७२१४, पृष्ठ ३५४) - सोमप्रसाद लुङ्गटेल विरुद्ध नेपाल सरकार भएको २०६२ सालको WS ३२७५ नं. आदेश मिति २०६४।१०।२३ - निलम पौडेल विरुद्ध मन्त्रिपरिषद् सचिवालय भएको २०६४ सालको रिट नं. WS ००३८ को रिट (ने.का.प. २०६७, अंक १०, नि.नं. ८४७३, पृष्ठ १६४१) अन्तर्राष्ट्रिय आलेख / प्रतिज्ञा पत्र / सन्धि / अनुबन्ध - International covenants on Civil and Political Rights (ICCPR), 1966 - Convention on the Right of the Child (CRC), 1989 - UN Basic Principles on the Role of Lawyers, 1990 - The United Nations Standard Minimum Rules for the Prisoners, 1955 - The United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice, 1985 लेख, प्रतिवेदन तथा प्रकाशन - तत्कालीन प्रधान न्यायाधीश अनिरुद्र प्रसाद सिंहको अध्यक्षतामा बसेको सर्वोच्च अदालतको पूर्ण बैठकको निर्णय - सूर्यप्रसाद कोइराला समेत न्याय प्रशासनका विविध पक्षहरू भाग १, २०६८			

सत्र – नौ

सत्रको विषय :

इजलासप्रतिको अनुशासन

र वैतनिक कानून

व्यवसायीको आचार संहिता

सत्र नौ

सत्रको विषय : इजलासप्रतिको अनुशासन र वैतनिक कानून व्यवसायीको आचार संहिता

सहभागी समूह : वैतनिक कानून व्यवसायी	सहभागी संख्या अधिकतम २५	सत्रका लागि निर्धारित समय : १:३० घण्टा	
सत्रको लक्ष्य (Aims) यो सत्रको लक्ष्य देहाय अनुसार रहेको छ : - वैतनिक कानून व्यवसायीले इजलास समक्ष पालना गर्नुपर्ने अनुशासन र वैतनिक कानून व्यवसायीको आचार संहिताको बारेमा जानकारी दिने ।			
सत्रको उद्देश्य (Objectives) यो सत्रको अन्तमा सहभागीहरूले : - अनुशासन र आचरण संहिताको बारेमा बताउन सक्नेछन्, - वैतनिक कानून व्यवसायीले इजलास समक्ष पालना गर्नुपर्ने अनुशासन र वैतनिक कानून व्यवसायीको आचार संहिताको बारेमा भन्न सक्नेछन् ।			
विषयवस्तु	प्रशिक्षणमा अपनाइने तरिका	प्रशिक्षणमा प्रयोग गरिने सामग्री	समय
सत्रको प्रारम्भ - सत्र सञ्चालनको रूपरेखा - विषयको महत्व मुख्य विषयवस्तु - इजलासप्रतिको अनुशासनको महत्व - अनुशासन उल्लंघन र अदालतको अपहेलना - कानून व्यवसायीको आचार संहिता - वैतनिक कानून व्यवसायी र स्वतन्त्र निजी कानून व्यवसायी बीचको फरक - अन्तर्राष्ट्रिय कानूनी व्यवस्थाहरू - न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर सत्रको समापन - प्रस्तुतिमा भएका सबै छलफलका मुख्य मुख्य विषयहरूलाई सारांशमा पुनर्उल्लेखन गर्ने ।	संक्षिप्त प्रवचन प्रवचन, समूह छलफल, प्रश्नोत्तर,	पावरप्वाइन्ट पावरप्वाइन्ट, बोर्ड, चार्ट पेपर, मार्कर कलम, मेटाकार्ड	१० मिनेट ७० मिनेट १० मिनेट
सन्दर्भ सामग्री संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था - सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०४९ - पुनरावेदन अदालत नियमावली, २०४८ - जिल्ला अदालत नियमावली, २०५२ - सर्वोच्च अदालत ऐन, २०४९			

- न्याय प्रशासन ऐन, २०४८
- नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५०
- कानून व्यवसायीको आचार संहिता, २०५१

न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर

- सर्वोच्च अदालत विरुद्ध कुशुम श्रेष्ठ, अपशब्द (ने.का.प २०२३, नि.नं. ३२७, पृष्ठ १५ डिभिजन बेञ्च)
- सर्वोच्च अदालत फूलबेञ्च विरुद्ध कृष्णप्रसाद भण्डारी, अदालतको अपहेलना (ने.का.प २०२५, अंक ६, नि. नं. ४१५, पृष्ठ १३४, फूलबेञ्च)
- गणेशराज शर्मा विरुद्ध काठमाडौं जिल्ला अदालत, अदालतको अपहेलना (ने.का.प. २०२८, अंक ६, नि. नं. ६११, पृष्ठ २०५, डिभिजन बेञ्च)
- कर्ण शम्शेर राणा विरुद्ध प्रकाश वस्ती, अपहेलना (ने.का.प. २०३९, अंक ६, नि.नं. १५६७, पृष्ठ १९, डिभिजन बेञ्च)

सत्र – दश

सत्रको विषय : फौजदारी
मुद्दामा वैतनिक कानून
व्यवसायीको प्रतिनिधित्व र
भूमिका (कर्तव्य ज्यान)

सत्र दश

सत्रको विषय : फौजदारी मुद्दामा वैतनिक कानून व्यवसायीको प्रतिनिधित्व र भूमिका (कर्तव्य ज्यान)

सहभागी समूह : वैतनिक कानून व्यवसायी	सहभागी संख्या अधिकतम २५	सत्रका लागि निर्धारित समय : १:३० घण्टा	
सत्रको लक्ष्य (Aims) यो सत्रको लक्ष्य देहाय अनुसार रहेको छ : - फौजदारी मुद्दामा वैतनिक कानून व्यवसायीको प्रतिनिधित्व र भूमिकाहरु के के हुन्छन् भन्ने बारेमा जानकारी गराउने, - विशेष गरी ज्यान मुद्दामा वैतनिक कानून व्यवसायीको प्रतिनिधित्व र भूमिकाहरु के के हुन्छन् भन्ने बारेमा जानकारी गराउने ।			
सत्रको उद्देश्य (Objectives) यो सत्रको अन्तमा सहभागीहरुले : - फौजदारी मुद्दामा विशेष गरी ज्यान मुद्दामा वैतनिक कानून व्यवसायीको प्रतिनिधित्व र भूमिकाको बारेमा बताउन सक्नेछन् ।			
विषयवस्तु	प्रशिक्षणमा अपनाइने तरिका	प्रशिक्षणमा प्रयोग गरिने सामग्री	समय
सत्रको प्रारम्भ - सत्र सञ्चालनको रूपरेखा - विषयको महत्व	संक्षिप्त प्रवचन	पावरप्वाइन्ट	१० मिनेट
मुख्य विषयवस्तु - मनसाय प्रेरित हत्या - आवेश प्रेरित हत्या - भवितव्य भई ज्यान मारेमा - ज्यान मार्ने उद्योग - ज्यान सम्बन्धी मुद्दाको प्रतिनिधित्वको क्रममा वैतनिक कानून व्यवसायीको भूमिका - न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर	प्रवचन, समूह छलफल, प्रश्नोत्तर,	पावरप्वाइन्ट, बोर्ड, चार्ट पेपर, मार्कर कलम, मेटाकार्ड	७० मिनेट
सत्रको समापन - प्रस्तुतिमा भएका सबै छलफलका मुख्य मुख्य विषयहरुलाई सारांशमा पुनर्उल्लेखन गर्ने ।	संक्षिप्त प्रवचन		१० मिनेट
सन्दर्भ सामग्री (क) मनसाय प्रेरित हत्या संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था - मुलुकी ऐनको ज्यान सम्बन्धीको १३ नं. - सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९			

- मुलुकी ऐन, २०२०
- अपराध र शरीर बन्धक सम्बन्धी महल
- मुलुकी ऐन कीर्ते कागजको
- मुलुकी ऐन वेरितसँग थुन्दाका
- मुलुकी ऐन आगो लगाउनेको महल

न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर

- श्री ५ को सरकार विरुद्ध तुजु भन्ने सखर बहादुर (ने.का.प २०३६, पृष्ठ २७)
- श्री ५ को सरकार विरुद्ध गोपाल प्रसाद गौतम (ने.का.प २०५६, पृष्ठ ८९५)
- मानकुमारी थापाको जाहेरीले नेपाल सरकार विरुद्ध कन्हैया राय कुर्मी समेत (ने.का.प २०६४, नि.नं. ७८४४)

(ख) आवेश प्रेरित हत्या

संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था

- मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको १४ नं.

न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर

- काजीमान लिम्बुको जाहेरीले नेपाल सरकार विरुद्ध विहरलामा समेत (ने.का.प २०५९, भाग ४४, अंक ७/८, नि.नं. ७११८, पृष्ठ ५०१)
- जीतबहादुर बुढाथोकी विरुद्ध नेपाल सरकार (ने.का.प २०६६, भाग ५१, अंक ६, नि.नं. ८१६७, पृष्ठ ९४०)

(ग) भवितव्य भई ज्यान मारेमा

संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था

- मूलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको ५ र ६ नं.

न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर

- नेपाल सरकार विरुद्ध ऋषिराम भण्डारी (ने.का.प २०६७, अंक २, नि.नं. ८३१५, पृष्ठ २५४)
- रामबहादुर यादवको जाहेरीले नेपाल सरकार विरुद्ध वसन्त कुमार यादव समेत (ने.का.प. २०६४, नि.नं. ७८३४)

(घ) ज्यान मार्ने उद्योग

संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था

- मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धीको १५ नं.

न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर

- नेपाल सरकार विरुद्ध अशोक सितिखु समेत (ने.का.प २०६९, नि.नं ८७६१, पृष्ठ १४९)
- नेपाल सरकार विरुद्ध राजेश्वर यादव समेत स.अ. बुलेटिन वर्ष १८ अंक ८ साउन २६६ पूर्णाङ्क ४१० पृष्ठ ७१

लेख, प्रतिवेदन तथा प्रकाशन

- Dr. Rajitbhakta Pradhananga: Homicide Law in Nepal, रत्नपुस्तक भण्डार, काठमाडौं

सत्र – एघार

सत्रको विषय : फौजदारी
मुद्दामा वैतनिक कानून
त्यवसायीको प्रतिनिधित्व र
भूमिका (जवरजस्ती करणी,
मानव वेचविखन तथा
ओसारपसार)

सत्र एघार

सत्रको विषय : फौजदारी मुद्दामा वैतनिक कानून व्यवसायीको प्रतिनिधित्व र भूमिका (जबरजस्ती करणी, मानव वेचविखन तथा ओसारपसार)

सहभागी समूह : वैतनिक कानून व्यवसायी	सहभागी संख्या अधिकतम २५	सत्रका लागि निर्धारित समय : १:३० घण्टा	
सत्रको लक्ष्य (Aims) यो सत्रको लक्ष्य देहाय अनुसार रहेको छ : - जबरजस्ती करणी, मानव वेचविखन तथा ओसारपसार, अपहरण मुद्दामा वैतनिक कानून व्यवसायीको प्रतिनिधित्व र भूमिकाहरु के के हुन्छन् भन्नेबारेमा जानकारी गराउने, - विशेष गरी जबरजस्ती करणी, मानव वेचविखन तथा ओसारपसार, अपहरण जस्ता मुद्दामा वैतनिक कानून व्यवसायीको प्रतिनिधित्व र भूमिकाहरु के के हुन्छन् भन्नेबारेमा जानकारी गराउने ।			
सत्रको उद्देश्य (Objectives) यो सत्रको अन्तमा सहभागीहरुले : - विशेष गरी जबरजस्ती करणी, मानव वेचविखन तथा ओसारपसार, अपहरण जस्ता मुद्दामा वैतनिक कानून व्यवसायीको प्रतिनिधित्व र भूमिकाहरु के के हुन सक्छन भनी बताउन सक्नेछन् ।			
विषयवस्तु	प्रशिक्षणमा अपनाइने तरिका	प्रशिक्षणमा प्रयोग गरिने सामग्री	समय
सत्रको प्रारम्भ - सत्र सञ्चालनको रूपरेखा - विषयको महत्व	संक्षिप्त प्रवचन	पावरप्वाइन्ट	१० मिनेट
मुख्य विषयवस्तु जबरजस्ती करणी - जबरजस्ती करणी - वैवाहिक बलात्कार - अप्राकृतिक मैथुन - सतित्व रक्षा र बदलाबाट गरिएको हत्या	प्रवचन, समूह छलफल, प्रश्नोत्तर,	पावरप्वाइन्ट, बोर्ड, चार्ट पेपर, मार्कर कलम, मेटाकार्ड	७० मिनेट
मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार सम्बन्धी कसूर - क्षतिपूर्तिको व्यवस्था - प्रमाणको भार - अन्तर्राष्ट्रिय कानूनी व्यवस्थाहरु - न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर			

सत्रको समापन - प्रस्तुतिमा भएका सबै छलफलका मुख्य मुख्य विषयहरूलाई सारांशमा पुनर्उल्लेखन गर्ने ।	संक्षिप्त प्रवचन		१० मिनेट
सन्दर्भ सामग्री (क) जवरजस्ती करणी संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था - मुलुकी ऐन जवरजस्ती करणीको १ नं. न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर - मधुकर राजभण्डारी विरुद्ध नेपाल सरकार (ने.का.प २०५७, नि.नं. ६९४९, पृष्ठ ७५०) - नेपाल सरकार विरुद्ध मुवारक मिल मुसलमान (ने.का.प २०६७, नि.नं. ८४६६, पृष्ठ १५८८) (ख) वैवाहिक बलात्कार न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर - अधिवक्ता मीरा दुङ्गाना विरुद्ध कानून न्याय तथा संसदीय मन्त्रालय समेत मानव अधिकार सम्बन्धी फैसलाहरूको प्रकाशन, २०५९ सर्वोच्च अदालत पृष्ठ १२९ - मुलुकी ऐनको जवरजस्ती करणीको ३(क) (ग) अप्राकृतिक मैथुन - मुलुकी ऐन जवरजस्ती करणीको ९(क) न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर - समीर शाक्य विरुद्ध श्री ५ को सरकार, सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित फौजदारी कानून सम्बन्धी केही महत्वपूर्ण नजीरहरू, २०६३, भाग ५ पृष्ठ ८६ (घ) सतित्व रक्षा र बदलाबाट गरिएको हत्या - मुलुकी ऐनको जवरजस्ती करणीको ८ नं. न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर - श्री ५ को सरकार विरुद्ध धनमाया (ने.का.प २०३१, पृष्ठ १२३) (ङ) क्षतिपूर्ति सम्बन्धी व्यवस्था - मुलुकी ऐनको जवरजस्ती करणीको १० नं. न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर - राकेश कुमार सिंह विरुद्ध नेपाल सरकार (ने.का.प २०६४, नि.नं. ७८१०, पृष्ठ ८६) (च) मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार सम्बन्धी कसूर - Globle Alliance against Trafficking in Women (GAATW) - Trafficking in Persons Protocol, 2000			

न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर

- सुनिल लामा भन्ने कृष्ण ब. लामा विरुद्ध सम्भन्ना लामाको जाहेरीले श्री ५ को सरकार निर्णय मिति २०६१।९।६।६

(छ) प्रमाणको भार

- प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा २५

न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर

- कृष्ण प्रसाद विरुद्ध नेपाल सरकार (ने.का.प २०५४, नि.नं. ६४३७, पृष्ठ ५०३)
- नेपाल सरकार विरुद्ध घुम्बे गोम्बु तमाङ्ग निर्णय मिति २०६५।६।१

अन्तर्राष्ट्रिय आलेख / प्रतिज्ञा पत्र/सन्धि / अनुबन्ध

- Optional Protocol on Trafficking in Persons especially Women and Children, 2000

लेख, प्रतिवेदन तथा प्रकाशन

- डा. रजितभक्त प्रधानाङ्ग र डिल्लीराम श्रेष्ठ : जवरजस्ती करणी अपराधमा हाम्रो सर्वोच्च अदालतको दृष्टिकोण एक अध्ययन, कानून अंक ५९, कानून व्यवसायी क्लब काठमाडौं, २०६३
- Rajesh Kumar Katuwal, Access to Justice for Rape Victims: A brief study in Nepali prospective, NJA Law Journal, 2012

सत्र – बाह्र

सत्रको विषय : म्यादथप र
थुनछेकको क्रममा वैतनिक
कानून व्यवसायीको
प्रतिनिधित्व

सत्र बाह

सत्रको विषय : म्यादथप र थुनछेकको क्रममा वैतनिक कानून व्यवसायीको प्रतिनिधित्व

सहभागी समूह : वैतनिक कानून व्यवसायी	सहभागी संख्या अधिकतम २५	सत्रका लागि निर्धारित समय : १:३० घण्टा		
सत्रको लक्ष्य (Aims) यो सत्रको लक्ष्य देहाय अनुसार रहेको छ : - म्याद थपको क्रममा वैतनिक कानून व्यवसायीको प्रतिनिधित्व कहाँ कहाँ हुन्छ कसरी गर्न सकिन्छ भनेर जानकारी गराउने, - थुनछेकको क्रममा वैतनिक कानून व्यवसायीको प्रतिनिधित्व कहाँ कहाँ हुन्छ कसरी गर्न सकिन्छ भनेर जानकारी गराउने ।				
सत्रको उद्देश्य (Objectives) यो सत्रको अन्तमा सहभागीहरूले - म्यादथप र थुनछेकको क्रममा वैतनिक कानून व्यवसायीको प्रतिनिधित्वको बारेमा बताउन सक्नेछन् ।				
विषयवस्तु	प्रशिक्षणमा अपनाइने तरिका	प्रशिक्षणमा प्रयोग गरिने सामग्री	समय	
सत्रको प्रारम्भ - सत्र सञ्चालनको रूपरेखा - विषयको महत्त्व	संक्षिप्त प्रवचन	पावरप्वाइन्ट	१० मिनेट	
मुख्य विषयवस्तु म्याद थप के हो ? - म्याद थपको आदेश कसले दिन सक्छ ? - म्याद थप गर्ने कानूनी व्यवस्था किन राखिन्छ ? - म्याद थप सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था - म्याद थपको प्रक्रियामा वैतनिक कानून व्यवसायीको भूमिका - न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला / नजीर	प्रवचन, समूह छलफल, प्रश्नोत्तर,	पावरप्वाइन्ट, बोर्ड, चार्ट पेपर, मार्कर कलम, मेटाकार्ड	७० मिनेट	
थुनछेक के हो ? - थुनछेकको आदेश कसले दिनसक्छ ? - थुनछेक किन गरिन्छ ?				
थुनछेकको क्रममा वैतनिक कानून व्यवसायीको भूमिका - थुनछेकको पैरवी पूर्वको भूमिका - थुनछेकको पैरवीको क्रममा भूमिका - अन्तर्राष्ट्रिय कानूनी व्यवस्थाहरु - न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला / नजीर				

छलफलका विषयहरू - वैतनिक कानून व्यवसायीको सेवा अपराध अनुसन्धानको क्रममा दिन सकिएको छ ? - अनुसन्धानको क्रममा हुने अभियुक्तको बयानमा कानून व्यवसायीबाट सल्लाह लिन पाउने संबैधानिक अधिकारको प्रत्याभूतिको लागि कानून व्यवसायीको सेवा पुर्याउन सकिएको छ ? - पैरवी र साक्षी परीक्षण बाहेक अन्य काम कारवाहीमा वैतनिक वकीलको सेवा दिन सकिएको छ ? - वैतनिक कानून व्यवसायीलाई आवश्यक नक्कल कागजात उपलब्ध गराउन सकिएको छ ? - समग्रमा वैतनिक कानून व्यवसायीको सेवा कति प्रभावकारी हुन सकेको छ ? सत्रको समापन - प्रस्तुतिमा भएका सबै छलफलका मुख्य मुख्य विषयहरूलाई सारांशमा पुनर्उल्लेखन गर्ने ।			१० मिनेट
सन्दर्भ सामग्री (क) म्याद थपको आदेश कसले दिन सक्छ ? संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था - नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ - जिल्ला अदालत नियमावली, २०५२ (ख) म्याद थप गर्ने कानूनी व्यवस्था किन राखिन्छ ? संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था - केही सार्वजनिक (अपराध र सजाय) ऐन, २०२७ - निर्वाचन (कसूर र सजाय) ऐन, २०६३ - बैकिङ्ग कसूर र सजाय ऐन, २०६४ - भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ - लागू औषध नियन्त्रण ऐन, २०३३ - वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४ - वन ऐन, २०४९ - विदेशी विनिमय (नियमित गर्ने) ऐन, २०१९ - संगठित अपराध निवारण अध्यादेश, २०६९ - सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण ऐन, २०६४ - सरकारी मुद्दा सम्बन्धी ऐन, २०४९ न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर - केशव भन्ने शेर बहादुरको हकमा माया पाठक विरुद्ध गृह मन्त्रालय समेत (ने.का.प २०५३, नि.नं.६१८२, पृष्ठ ३३४) - मुक्तिनारायण प्रधानको हकमा उपेन्द्र कुमार प्रधान विरुद्ध गृह मन्त्रालय समेत, स.अ.बु.२०५४,			

पूर्णाङ्क ११९, पृष्ठ १४

- भलकलाल श्रेष्ठको हकमा श्रीमति सविना श्रेष्ठ विरुद्ध अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगसमेत (ने.का.प २०६५, नि.नं.७९१२, पृष्ठ १९)
- ऋषी धमला समेत विरुद्ध गृह मन्त्रालय समेत (ने.का.प २०६६, नि.नं. ८०५०, पृष्ठ ९)
- माधव कुमार बस्नेत विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय (ने.का.प २०६६, नि.नं. ८१८४, पृष्ठ १०७०)
- मणि कुमार राईको हकमा एड्भोकेसी फोरम तर्फबाट नानीबाबू खत्री विरुद्ध महानगरीय प्रहरी परिसर, हनुमानढोका (ने.का.प. २०६६, नि.नं. ८२२१, पृष्ठ १४८३)
- रामप्रवेश साह विरुद्ध पुनरावेदन अदालत पाटन समेत (ने.का.प २०७०, नि.नं. ८९८९, पृष्ठ ४८३)

(ग)थुनछेक किन गरिन्छ ?

संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था

- जासुसी ऐन, २०१८
- मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार ऐन, २०६४
- विशेष अदालत ऐन, २०५९
- वन ऐन, २०४९
- हातहतियार खरखजाना ऐन, २०१९

न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर

- जेफ्रिलंगका हकमा मिस कर्सकलकास्की विरुद्ध त्रि.वि.स्थल भन्सार (ने.का.प २०३४, नि.नं. १०५१, पृष्ठ १३४)
- देवनन्दनको हकमा सेवकदास तत्मा विरुद्ध बारा जिल्ला अदालत समेत (ने.का.प २०४९, नि.नं. ४५९२, पृष्ठ ६९२)
- ठाकुर गैरे विरुद्ध नेपाल सरकार (ने.का.प २०६३, नि.नं. ७६७२, पृष्ठ ३८८)
- राजीव वास्तोला समेत विरुद्ध वन अधिकृत काठमाण्डौ समेत (ने.का.प २०६६, नि.नं. ८२०२, पृष्ठ १२८१)
- कमल बजगाईं विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालय समेत (ने.का.प २०६७, नि.नं. ८४९३, पृष्ठ १७९७)

अन्तर्राष्ट्रिय आलेख / प्रतिज्ञा पत्र/ सन्धि / अनुबन्ध

- नागरिक तथा राजनैतिक अधिकार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय अनुबन्ध, १९६६

लेख, प्रतिवेदन तथा प्रकाशन

- केशरीराज पण्डित, अभियुक्तलाई थुनामा राख्ने तथा धरौट वा जमानतमा छाड्ने विषय: अवधारणगत विवेचना, श्रोत सामाग्री, राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान, २०६५

सत्र – तेह

सत्रको विषय : घाँ
जाँच, लास जाँच, शारीरिक
परीक्षण

सत्र तेह

सत्रको विषय : घाँ जाँच, लास जाँच, शारीरिक परीक्षण

सहभागी समूह : वैतनिक कानून व्यवसायी	सहभागी संख्या अधिकतम २५	सत्रका लागि निर्धारित समय : १:३० घण्टा	
सत्रको लक्ष्य (Aims) यो सत्रको लक्ष्य देहाय अनुसार रहेको छ : - जीउ ज्यान सम्बन्धी अपराधमा हुने घाँ जाँच, लास जाँच, शारीरिक परीक्षण प्रतिवेदनको अध्ययन गर्ने तरिका बारेमा जानकारी गराउने, - परीक्षण प्रतिवेदनहरू कसरी प्रतिरक्षाका लागि प्रयोग गर्ने भन्ने विषयमा जानकारी दिने ।			
सत्रको उद्देश्य (Objectives) यो सत्रको अन्तमा सहभागीहरूले : - लास जाँच प्रतिवेदन, घाँ जाँच केश फारम तथा शारीरिक परीक्षण प्रतिवेदन कसरी अध्ययन गर्ने भन्ने कुरा बताउन सक्नेछन्, - ती प्रतिवेदनमा प्रयोग हुने प्राविधिक शब्दको अर्थ बताउन सक्नेछन्, - फौजदारी मुद्दामा प्रतिरक्षा गर्दा उक्त प्रतिवेदनहरूको प्रभावकारी प्रयोग कसरी गर्ने भन्ने बारेमा बताउन सक्नेछन् ।			
विषयवस्तु	प्रशिक्षणमा अपनाइने तरिका	प्रशिक्षणमा प्रयोग गरिने सामग्री	समय
सत्रको प्रारम्भ - सत्र सञ्चालनको रूपरेखा - विषयको महत्त्व	संक्षिप्त प्रवचन	पावरप्व्वाइन्ट	१० मिनेट
मुख्य विषयवस्तु - चिकित्सकीय कानूनी परीक्षणको लक्ष्य र उद्देश्यहरू - चिकित्सा र विधिविज्ञानका प्रमाणहरू - चिकित्सा प्रमाणहरूको किसिम - विरामीको परीक्षण, रोग पहिचान र उपचारसँग सम्बन्धित चिकित्सा कागजातहरू - चिकित्सा प्रमाणपत्रहरू - कानूनी प्रक्रियाका लागि परीक्षण पश्चात् तयार पारिएको चिकित्सा प्रतिवेदन - मृत्युकालीन घोषणा - सब परीक्षण प्रतिवेदन - बाहिरी परीक्षण - आन्तरिक परीक्षण - विशेष परीक्षण - रसायन र अन्य नमुनाहरू - जाँच प्रतिवेदनको अवयव खण्ड	प्रवचन, समूह छलफल, प्रश्नोत्तर,	पावरप्व्वाइन्ट, बोर्ड, चार्ट पेपर, मार्कर कलम, मेटाकार्ड	७० मिनेट

- मृत्युको कारण/निष्कर्ष - सब परीक्षण प्रतिवेदन सम्बन्धमा मुख्य बुँदाहरु - घाँ जाँच प्रतिवेदन - शव परीक्षणमा रहेको प्रारम्भिक - घटना वा आक्रमण इतिहास - विगत र वर्तमान चिकित्सीय इतिहास - परीक्षण र निष्कर्षहरु - घाउँ चोटहरु - घाउ जाँचसम्बन्धी मुख्य बुँदाहरु सत्रको समापन - प्रस्तुतिमा भएका सबै छलफलका मुख्य मुख्य विषयहरुलाई सारांशमा पुनर्उल्लेखन गर्ने ।	संक्षिप्त प्रवचन		१० मिनेट
सन्दर्भ सामग्री - अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा प्रयोग हुने गरेका विभिन्न चिकित्सकीय जाँचका Format हरु, - यातना पीडितको जाँचको हकमा Istanbul Protocol जसलाई संयुक्त राष्ट्रसंघले सन्, २००० देखि नै संसारभर प्रयोग गर्नु भनी निर्देशन गरेको छ, - गैर कानूनी हत्या, हिरासतमा भएका मृत्यु तथा अन्य मानव अधिकारको उल्लंघनसँग सम्बन्धित मृत्युमा Minesota Protocol, - Death and Deduction, A.J. Chapman "A Reasoned Approach to Forensic Pathology" 2nd edition 2007, July - Text Book of Forensic Medicine, K.S.N. Reddy 2013			

सत्र – चौध

सत्रको विषय : प्रमाण
बुझ्ने आदेश र प्रमाणको
प्रस्तुतीकरण

सत्र चौध

सत्रको विषय : प्रमाण बुझ्ने आदेश र प्रमाणको प्रस्तुतीकरण

सहभागी समूह : वैतनिक कानून व्यवसायी		सहभागी संख्या अधिकतम २५	सत्रका लागि निर्धारित समय : १:३० घण्टा	
सत्रको लक्ष्य (Aims) यो सत्रको लक्ष्य देहाय अनुसार रहेको छ : - मुद्दाको कुन अवस्थामा प्रमाण बुझ्ने आदेश हुन्छ भनेर सहभागीहरूलाई जानकारी गराउने, - प्रमाण बुझ्ने आदेश कसरी हुन्छ र त्यसमा त्रुटी भएमा कस्तो उपचार प्राप्त हुन्छ भन्ने विषयमा सहभागीहरूलाई जानकारी गराउने ।				
सत्रको उद्देश्य (Objectives) यो सत्रको अन्तमा सहभागीहरूले : - प्रमाण मुकररको चरणमा गर्नुपर्ने प्रतिनिधित्वको बारेमा बताउन सक्नेछन्, - कुन कुरा प्रमाणमा लाग्छ वा लाग्दैन भनेर बताउन सक्नेछन्, - प्रमाण बुझ्ने आदेशमा के के कुरा खुलेको हुनु पर्दछ भन्ने बारेमा बताउन सक्नेछन्, - प्रमाण बुझ्ने आदेशमा त्रुटी भएमा त्यस उपरको उपचार के हो भन्ने बारे बताउन सक्नेछन् ।				
विषयवस्तु		प्रशिक्षणमा अपनाइने तरिका	प्रशिक्षणमा प्रयोग गरिने सामग्री	समय
सत्रको प्रारम्भ - सत्र सञ्चालनको रूपरेखा - विषयको महत्व		संक्षिप्त प्रवचन	पावरप्याइन्ट	१० मिनेट
मुख्य विषयवस्तु - प्रमाण नबुझीकन मुद्दा किनारा हुन सक्ने अवस्था - प्रमाण बुझ्ने आदेश कहिले हुने ? - प्रमाण बुझ्ने आदेशमा खुलाउनु पर्ने कुराहरु - प्रमाण बुझ्न नपर्ने कुराहरु - प्रमाण बुझ्ने आदेश उपर १७ नं. को निवेदन - प्रमाण बुझ्ने आदेश एक पटक भन्दा बढी हुन सक्छ कि सक्दैन - अदालतमा प्रमाणको प्रस्तुति - कागज प्रमाणको जाँचबुझ र परीक्षण - अदालत आफैले प्रमाण कागज भिकाउन सक्ने - साक्षीको उपस्थिति र परीक्षण - बुझ्नुपर्ने प्रमाण नबुझ्दा र नबुझ्नु पर्ने प्रमाण बुझ्दा फैसलामा पर्ने प्रभाव - न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर		प्रवचन, समूह छलफल, प्रश्नोत्तर,	पावरप्याइन्ट, बोर्ड, चार्ट पेपर, मार्कर कलम, मेटाकार्ड	७० मिनेट

सत्रको समापन - प्रस्तुतिमा भएका सबै छलफलका मुख्य मुख्य विषयहरूलाई सारांशमा पुनर्उल्लेखन गर्ने ।	संक्षिप्त प्रवचन		१० मिनेट
सन्दर्भ सामग्री (क) प्रमाण नबुझिकन मुद्दा किनारा हुन सक्ने अवस्था कानूनी व्यवस्था - जिल्ला अदालत नियमावली, २०५२ - अदालती बन्दोवस्तको नं. १८४ क.नं. (ख) प्रमाण बुझ्ने आदेशमा खुलाउनु पर्ने कुराहरू कानूनी व्यवस्था - अदालती बन्दोवस्तको नं. १८४ क.नं. - प्रमाण ऐन, २०३१ (ग) प्रमाण बुझ्न नपर्ने कुराहरू कानूनी व्यवस्था - प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा ४ (घ) प्रमाण बुझ्ने आदेश एकपटक भन्दा बढी हुन सक्छ कि सवदैँन न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/तजीर - राजकुमार सिंह विरुद्ध पुनरावेदन अदालत राजविराज समेत (ने.का.प २०६५, अंक १२, पृष्ठ १४४५) (ङ) अदालतमा प्रमाणको प्रस्तुति कानूनी व्यवस्था - प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा ३५ न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/तजीर - नेपाल सरकार विरुद्ध पारसनाथ पाठक समेत, ने.का.प २०६५, अंक ९, नि. नं. ८०१४, पृष्ठ १११७ (च) कागज प्रमाणको जाँचबुझ र परीक्षण कानूनी व्यवस्था - अदालती बन्दोवस्तको ७८ नं. (छ) अदालत आफैले प्रमाण कागज भिकाउन सक्ने - अदालती बन्दोवस्तको १७० क - अदालती बन्दोवस्तको १३३ र १३९			

सत्र – पन्ध्र

सत्रको विषय : साक्षी
परीक्षण

सत्र पन्ध

सत्रको विषय : साक्षी परीक्षण

सहभागी समूह : वैतनिक कानून व्यवसायी	सहभागी संख्या अधिकतम २५	सत्रका लागि निर्धारित समय : १:३० घण्टा		
सत्रको लक्ष्य (Aims)				
यो सत्रको लक्ष्य देहाय अनुसार रहेको छ :				
- साक्षी हुन सक्ने व्यक्ति र मुद्दामा साक्षीको महत्व कस्तो रहन्छ, भन्ने विषयमा सहभागीहरूलाई जानकारी गराउने, - साक्षी प्रशिक्षण सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था तथा परीक्षणको सीप प्रभावकारी रूपमा प्रयोग गर्ने तरिका बारे जानकारी गराउने ।				
सत्रको उद्देश्य (Objectives)				
यो सत्रको अन्तमा सहभागीहरूले :				
- मुद्दामा साक्षी प्रमाणको कस्तो स्थान रहन्छ, भन्ने बारे बताउन सक्नेछन्, - के कस्तो सीप प्रयोग गर्दा प्रभावकारी रूपमा साक्षीको बकपत्र गराउन सकिने छ, भनी उल्लेख गर्न सक्नेछन् ।				
विषयवस्तु		प्रशिक्षणमा अपनाइने तरिका	प्रशिक्षणमा प्रयोग गरिने सामग्री	समय
सत्रको प्रारम्भ				
- सत्र सञ्चालनको रूपरेखा - विषयको महत्व		संक्षिप्त प्रवचन	पावरप्व्वाइन्ट	१० मिनेट
मुख्य विषयवस्तु				
- मुद्दामा साक्षीको स्थान तथा महत्व - मुद्दामा साक्षीको उपस्थितिको प्रक्रिया - साक्षी पेश गर्ने र बकपत्र गराउने कार्यविधि - साक्षी परीक्षण - सोधपुछ - जिरह - पुनःसोधपुछ - सूचक प्रश्न - आपत्ति - विशेषज्ञ साक्षी र निजको बकपत्र - साक्षी परीक्षण गर्दा अपनाउनुपर्ने सीप तथा सावधानी - न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर		प्रवचन, समूह छलफल, प्रश्नोत्तर,	पावरप्व्वाइन्ट, बोर्ड, चार्ट पेपर, मार्कर कलम, मेटाकार्ड	७० मिनेट
सत्रको समापन				
- प्रस्तुतिमा भएका सबै छलफलका मुख्य मुख्य विषयहरूलाई सारांशमा पुनर्उल्लेखन गर्ने ।		संक्षिप्त प्रवचन		१० मिनेट

सन्दर्भ सामग्री**संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था**

- प्रमाण ऐन, २०३१
- मुलुकी ऐन, २०२० अदालती बन्दोबस्तको १५०, १५२, १५४, १५५, १५६, १५८, १५९ र १६०
- जिल्ला अदालत नियमावली, २०५२

न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर

- शिवधारी मिश्र विरुद्ध सुरजमान अग्रवाल (ने.का.प २०३१, अंक १२, नि.नं. ७८४, पृष्ठ ३९४)
- अधिवक्ता अच्युत प्रसाद खरेल विरुद्ध प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय समेत (ने.का.प २०६७, अंक १२ नि.नं. ८५१७, पृष्ठ १९८९)
- श्री ५ को सरकार विरुद्ध वैधनाथ पण्डित समेत (ने.का.प २०६४, अंक १, नि.नं. ७८०९, पृष्ठ ७३)
- वेचु शाह तेली विरुद्ध राम प्रसाद शाह तेली समेत (ने.का.प २०४३, अंक ४, नि.नं. २६८१, पृष्ठ ३३६)

लेख, प्रतिवेदन तथा प्रकाशन

- डा. रजितभक्त प्रधानाङ्ग, नेपाली प्रमाण कानूनको सामान्य परिचय, छैठौँ सस्करण, भृकुटी पुस्तक , २०६२

सत्र – सोह

सत्रको विषय : देवानी
मुद्दामा वैतनिक कानून
त्यवसायीको प्रतिनिधित्व

सत्र सोह

सत्रको विषय : देवानी मुद्दामा वैतनिक कानून व्यवसायीको प्रतिनिधित्व

सहभागी समूह : वैतनिक कानून व्यवसायी	सहभागी संख्या अधिकतम २५	सत्रका लागि निर्धारित समय : १:३० घण्टा	
सत्रको लक्ष्य (Aims) यो सत्रको लक्ष्य देहाय अनुसार रहेको छ : - देवानी मुद्दाको प्रकृतिबारे जानकारी गराउने, - देवानी मुद्दामा वैतनिक कानून व्यवसायीको प्रतिनिधित्वको आवश्यकता बारे जानकारी गराउने, - अंश, अपुताली जस्ता प्रमुख मुद्दाको प्रकृति बारे जानकारी गराउने ।			
सत्रको उद्देश्य (Objectives) यो सत्रको अन्तमा सहभागीहरूले : - देवानी मुद्दाको प्रकृति र देवानी मुद्दामा वैतनिक कानून व्यवसायीको भूमिकाको बारेमा उल्लेख गर्न सक्षम हुनेछन् ।			
विषयवस्तु	प्रशिक्षणमा अपनाइने तरिका	प्रशिक्षणमा प्रयोग गरिने सामग्री	समय
सत्रको प्रारम्भ - सत्र सञ्चालनको रूपरेखा - विषयको महत्व	संक्षिप्त प्रवचन	पावरप्व्वाइन्ट	१० मिनेट
मुख्य विषयवस्तु - कानूनी व्यवसायीले देवानी मुद्दामा पक्षको प्रतिनिधित्व गर्दा पक्षलाई सहयोग गर्नुपर्ने चरणहरू - कानून व्यवसायीले देवानी मुद्दामा प्रतिनिधित्व गर्दा विचार पुर्याउनु पर्ने कुरा - पक्षको प्रतिनिधित्व गरिने लिखतहरूमा पुर्याउनुपर्ने सामान्य रित - न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर	प्रवचन, समूह छलफल, प्रश्नोत्तर,	पावरप्व्वाइन्ट, बोर्ड, चार्ट पेपर, मार्कर कलम, मेटाकार्ड	७० मिनेट
छलफलका विषयहरू - सफल असफल भएका घटनाक्रमहरू र तिनका कारणहरू, समाधानका बाटाहरू - देवानी मुद्दा प्रतिनिधित्वमा रहेका समस्याहरू, अपनाएका उपायहरू - पक्षसंगको सम्वाद र परामर्श पछिको प्रतिनिधित्व - फैसला अधि र पछिको प्रतिनिधित्व कसरी गर्ने			

सत्रको समापन - प्रस्तुतिमा भएका सबै छलफलका मुख्य मुख्य विषयहरूलाई सारांशमा पुनर्जलेखन गर्ने ।	संक्षिप्त प्रवचन		१० मिनेट
सन्दर्भ सामग्री संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था - नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ - कोर्ट फी ऐन, २०१७ - कानूनी सहायता सम्बन्धी ऐन, २०५४ र नियमावली, २०५५ - प्रमाण ऐन, २०३१ - मुलुकी ऐन, २०२० - सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०४९ - पुनरावेदन अदालत नियमावली, २०४८ - जिल्ला अदालत नियमावली, २०५२ न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर - यज्ञमूर्ति बज्जाडे विरुद्ध बागमति विशेष अदालत (ने.का.प २०६२, अंक १०, नि.नं. १८, पृष्ठ १२०) - लीलामणि पौडेल विरुद्ध मन्त्रिपरिषद् सचिवालय (ने.का.प २०६६, नि.नं. ७२१४, पृष्ठ ३५४) - रविन्द्र भट्टराई विरुद्ध मन्त्रिपरिषद् सचिवालय समेत (ने.का.प २०२५ अंक ११, नि.नं. ६६२२, पृष्ठ ६१५) अन्तर्राष्ट्रिय आलेख/प्रतिज्ञा पत्र/सन्धि/अनुबन्ध - नागरिक तथा राजनैतिक अधिकार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय अनुबन्ध, १९६६ - बालअधिकार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि, १९८९ - संयुक्त राष्ट्र संघको कानून व्यवसायीहरूको भूमिका सम्बन्धी मूलभूत सिद्धान्तहरू, १९९० - थुनामा रहेका व्यक्तिहरूको सुरक्षा सम्बन्धी संयुक्त राष्ट्र संघद्वारा जारी गरिएका सिद्धान्तहरू, १९८८ - बन्दीहरूसँग गरिने व्यवहार सम्बन्धी संयुक्त राष्ट्र संघका आधारभूत न्यूनतम नियमहरू, १९५५ - बाल न्याय प्रशासन सम्बन्धी संयुक्त राष्ट्र संघको आधारभूत न्यूनतम नियमहरू, १९८५ - स्वतन्त्रताबाट बञ्चित बालबालिकाको संरक्षण सम्बन्धी संयुक्त राष्ट्र संघको आधारभूत न्यूनतम नियमहरू, १९९०			

सत्र – सत्र

सत्रको विषय : फ़ैसला
कार्यान्वयनमा वैतनिक
कानून व्यवसायीहरूको
भूमिका

सत्र शत्र

सत्रको विषय : फैसला कार्यान्वयनमा वैतनिक कानून व्यवसायीहरूको भूमिका

सहभागी समूह : वैतनिक कानून व्यवसायी	सहभागी संख्या अधिकतम २५	सत्रका लागि निर्धारित समय : १:३० घण्टा	
सत्रको लक्ष्य (Aims) यो सत्रको लक्ष्य देहाय अनुसार रहेको छ : - फैसलाको कार्यान्वयन सम्बन्धी अवधारणाको बारेमा जानकारी गराउने, - देवानी मुद्दामा भएको फैसलाको कार्यान्वयनमा वैतनिक कानून व्यवसायीको भूमिकाबारे जानकारी गराउने, - फौजदारी मुद्दामा भएको फैसलाको कार्यान्वयनमा वैतनिक कानून व्यवसायीको भूमिकाबारे जानकारी गराउने ।			
सत्रको उद्देश्य (Objectives) यो सत्रको अन्तमा सहभागीहरूले : - देवानी तथा फौजदारी मुद्दाको फैसला कार्यान्वयनमा वैतनिक कानून व्यवसायीको भूमिका बारे बताउन सक्नेछन् ।			
विषयवस्तु	प्रशिक्षणमा अपनाइने तरिका	प्रशिक्षणमा प्रयोग गरिने सामग्री	समय
सत्रको प्रारम्भ - सत्र सञ्चालनको रूपरेखा - विषयको महत्व	संक्षिप्त प्रवचन	पावरप्व्वाइन्ट	१० मिनेट
मुख्य विषयवस्तु - फैसलाको कार्यान्वयन सम्बन्धी अवधारणा - फैसला कार्यान्वयनको आवश्यकता, औचित्य र महत्व - फैसला कार्यान्वयन सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था - देवानी मुद्दाको फैसला कार्यान्वयन - फौजदारी मुद्दाको फैसला कार्यान्वयन - असाधारण अधिकार अन्तर्गत जारी भएका फैसला कार्यान्वयन - फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालयको काम कर्तव्य र अधिकार - तहसिलदारको काम र कर्तव्य - फैसला कार्यान्वयनको वर्तमान अवस्था - फैसला कार्यान्वयनको लागि रणनीतिक योजनाले लिएका लक्ष्य र रणनीतिक उपायहरू - फैसला कार्यान्वयन सम्बन्धी समस्याहरू - फैसला कार्यान्वयन सम्बन्धी समाधानका उपायहरू	प्रवचन, समूह छलफल, प्रश्नोत्तर,	पावरप्व्वाइन्ट, बोर्ड, चार्ट पेपर, मार्कर कलम, मेटाकार्ड	७० मिनेट

- फैसला कार्यान्वयनमा वैतनिक कानून व्यवसायीको भूमिका - न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर छलफलका विषयहरू - फैसला कार्यान्वयनसम्बन्धी अवधारणा र नेपालको फैसला कार्यान्वयनसम्बन्धी कानूनी व्यवस्था - फैसला कार्यान्वयनको चरणमा वैतनिक कानून व्यवसायीको प्रतिनिधित्वको अवस्था र यसले पारेको वा पार्न सक्ने प्रभाव - फैसला कार्यान्वयनसम्बन्धी विद्यमान समस्या र समाधानका लागि अपनाउनु पर्ने उपायहरू सत्रको समापन - प्रस्तुतिमा भएका सबै छलफलका मुख्य मुख्य विषयहरूलाई सारांशमा पुनर्उल्लेखन गर्ने ।			१० मिनेट
सन्दर्भ सामग्री संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था - मुलुकी ऐन, २०२० - संक्षिप्त कार्यविधि ऐन, २०२८ - विशेष अदालत ऐन, २०५९ - सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०४९ - पुनरावेदन अदालत नियमावली, २०४८ - जिल्ला अदालत नियमावली, २०५२ न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर: - अशियारहरूको हकलाई दण्डसजायको ४६ नं. को म्याद भुक्तानी भएको कारणबाट कार्यान्वयनमा बन्देज लगाएको मान्न नसकिने (ने.का.प. २०५९, रिट नं. ३५६३, मुद्दा-उत्प्रेषणयुक्त परमादेश) - पुनरावेदन खारेज हुने भन्ने निर्णयलाई मुद्दाको अन्तिम टुंगो लागेको मानि सो मितिबाट फैसला कार्यान्वयनको लागि परेको दरखास्त म्याद नाघि परेको भन्नु नमिल्ने (ने.का.प. २०५७, नि.नं. ६८४२, रिट नं. २३९८, पृष्ठ ४०) - विगो वापत कैद गरी पाउन निवेदन परेमा अदालतले इन्कार गर्न नमिल्ने (ने.का.प. २०६१, रिट नं. २९२२, मुद्दा-उत्प्रेषणयुक्त परमादेश) - एक किसिमको चोरीलाई अर्को किसिमको चोरीसंग गाभी पटक कायम गर्न न्यायसंगत नहुने (ने.का.प. २०४७, नि.नं. ४०७५, पृष्ठ १५३, विषय-वन्दीप्रत्यक्षीकरण) - स्त्रीधनको ४ नं. अनुसारको दाईजो पेवाको सम्पत्ति बाहेक लग्नेले खाएको ऋणमा स्वास्नीको नाउको जेथा लिलाम गर्न सकिने : बहुनी थरुनी विरुद्ध वारा जिल्ला अदालत समेत, विषय - उत्प्रेषण, स.ई. नि.न ३०९१, ने.का.प २०४४, अंक छ, पृष्ठ ५५१) - लेनदेन व्यवहारको ८ र ९ नं. बमोजिम ऋण लिनेको हक नपुगुञ्जेल गोश्वारा धनबाट भरी भराउ हुन नसकेमा बाबुको नाउँको जग्गाबाट विगो जायजात लिलाम गर्ने कार्य स्थगित राख्नु पर्दछ : राजकुमार विरुद्ध पुनरावेदन अदालत जनकपुर समेत (ने.का.प २०५१, पृष्ठ ३८५)			

- घरको मुख्य भई कामकाज नगर्ने व्यक्तिले खाएको ऋण गोश्वारा धनबाट भरि भराउ हुन नसक्ने : स.अ. बुलेटिन २०५९, पूर्णाङ्क २४१, पृष्ठ १२, २०५५ सालको रि.न ३६४६, स.ई. पुनवादेवी मोटिहानी विरुद्ध पुनरावेदन अदालत, हेटौडा समेत, विषय -उत्प्रेषण

लेख, प्रतिवेदन तथा प्रकाशन

- उच्चस्तरीय न्यायिक सुधार आयोगको प्रतिवेदन, २०२८
- अदालत व्यवस्थापन सम्बन्धी सुझाव प्रतिवेदन, २०५५
- अदालत सुदृढीकरण सुझाव समितिको प्रतिवेदन, २०५८
- न्यायप्रशासनका आयामहरू, सौपान मासिक, २०६१
- फैसला कार्यान्वयनसम्बन्धी समस्या र समाधानका उपायहरू, राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान, २०६५

सत्र – अठार

सत्रको विषय : वैतनिक
कानून व्यवसायीको
कार्यालय व्यवस्थापन र
अदालतसँगको सम्बन्ध

सत्र अठार

सत्रको विषय : वैतनिक कानून व्यवसायीको कार्यालय व्यवस्थापन र अदालतसँगको सम्बन्ध

सहभागी समूह : वैतनिक कानून व्यवसायी	सहभागी संख्या अधिकतम २५	सत्रका लागि निर्धारित समय : १:३० घण्टा		
सत्रको लक्ष्य (Aims) यो सत्रको लक्ष्य देहाय अनुसार रहेको छ : - वैतनिक कानून व्यवसायीले अदालतमा रहने निजको कार्यकक्षको व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धमा ध्यान दिनु पर्ने मुख्य मुख्य कुराहरुका सम्बन्धमा जानकारी दिने, - अदालतका विभिन्न शाखा, फाँट तथा पदाधिकारीसँग सम्बन्ध राख्ने सम्बन्धमा ध्यान दिनुपर्ने मुख्य मुख्य कुराहरुका सम्बन्धमा जानकारी दिने ।				
सत्रको उद्देश्य (Objectives) यो सत्रको अन्तमा सहभागीहरुले : - आफ्नो कार्यालयको व्यवस्थापनको बारेमा बताउन सक्नेछन्, - वैतनिक कानून व्यवसायीको कार्यालय व्यवस्थापन र अदालतसँगको सम्बन्धका बारेमा बताउन सक्नेछन्				
विषयवस्तु		प्रशिक्षणमा अपनाइने तरिका	प्रशिक्षणमा प्रयोग गरिने सामग्री	समय
सत्रको प्रारम्भ - सत्र सञ्चालनको रूपरेखा - विषयको महत्व		संक्षिप्त प्रवचन	पावरप्व्वाइन्ट	१० मिनेट
मुख्य विषयवस्तु - वैतनिक कानून व्यवसायीको कार्यालय - वैतनिक कानून व्यवसायीको उत्तरदायित्व - वैतनिक कानून व्यवसायीले पालना गर्नुपर्ने आचरण - वैतनिक कानून व्यवसायीको काम कर्तव्य - वैतनिक कानून व्यवसायीले पाउने सेवा सुविधा - वैतनिक कानून व्यवसायीको कार्यालय व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेवारी - कार्यालय व्यवस्थापनमा वैतनिक वकिलले खेल्नु पर्ने भूमिका - कानूनी सहायता शाखाको अवलोकन गरी कार्यालय स्थापना गर्ने प्रयोजनका लागि गर्नुपर्ने काम - कार्यालय सामानको व्यवस्थापन - कार्यकक्षको व्यवस्थापन - मिसिल व्यवस्थापन		प्रवचन, समूह छलफल, प्रश्नोत्तर,	पावरप्व्वाइन्ट, बोर्ड, चार्ट पेपर, मार्कर कलम, मेटाकार्ड	७० मिनेट

- समय व्यवस्थापन - अभिलेख व्यवस्थापन - वैतनिक वकिलको अदालतसँगको सम्बन्ध - वैतनिक कानून व्यवसायीसँगको सम्बन्ध कायम राख्न अदालतबाट गर्नुपर्ने कार्यहरु - न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर छलफलका विषयहरु - कानूनी सहायता शाखाको अवलोकन गरी कार्यालय स्थापना गर्ने प्रयोजनका लागि गर्नुपर्ने काम गरियो गरिएन । - कार्यालय सामानको व्यवस्थापन कसरी गरीएको छ । - मिसिल व्यवस्थापनमा रहेका कमजोरी के छन् त्यसको सम्बन्धमा विचार गरीएको छ छैन । - कार्यकक्षको व्यवस्थापन आफू अनुकूल बनाउन सकिएको छ छैन । - समय व्यवस्थापन कसरी गरीएको छ । - मुद्दा प्रवाह व्यवस्थापनलाई सशक्त बनाउन खेल्नुपर्ने भूमिका बाँकी छ कि ? - अदालतसँगको सम्बन्ध व्यवस्थापनमा गरेका प्रयासहरु र उपलब्धीहरु के रहे ? अझ बढि मजबुत कसरी बनाउने ? सत्रको समापन - प्रस्तुतिमा भएका सबै छलफलका मुख्य मुख्य विषयहरुलाई सारांशमा पुनर्उल्लेखन गर्ने ।			१० मिनेट
सन्दर्भ सामग्री संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था - सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०४९ - पुनरावेदन अदालत नियमावली, २०४८ - जिल्ला अदालत नियमावली, २०५५ - नेपाल कानून व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५० - कानून व्यवसायीको आचार संहिता लेख, प्रतिवेदन तथा प्रकाशन - वैतनिक कानून व्यवसायीको प्रभावकारिता विषय अनुसन्धान प्रतिवेदन, सर्वोच्च अदालत, २०६९			

सत्र – ३००नाइस

सत्रको विषय : वैतनिक
कानून व्यवसायीको
पक्षहरूसँगको सम्वाद र
परामर्श

सत्र उब्नाईस

सत्रको विषय : वैतनिक कानून व्यवसायीको पक्षहरूसँगको सम्वाद र परामर्श

सहभागी समूह : वैतनिक कानून व्यवसायी	सहभागी संख्या अधिकतम २५	सत्रका लागि निर्धारित समय : १:३० घण्टा	
सत्रको लक्ष्य (Aims) यो सत्रको लक्ष्य देहाय अनुसार रहेको छ : - वैतनिक कानून व्यवसायीले पक्षहरूसँग प्रभावकारी सम्वाद र परामर्श कसरी गर्न सकिन्छ भन्नेबारेमा जानकारी गराउने, - वैतनिक कानून व्यवसायीले पक्षहरूसँग प्रभावकारी सम्वाद र परामर्श गर्दा ध्यान पुर्याउनु पर्ने कुराहरुको बारेमा जानकारी गराउने ।			
सत्रको उद्देश्य (Objectives) यो सत्रको अन्तमा सहभागीहरुले : - स्वस्थ सम्वाद र परामर्शको महत्वको बारेमा बताउन सक्नेछन्, - वैतनिक कानून व्यवसायीले पक्षहरूसँग प्रभावकारी सम्वाद र परामर्श कसरी गर्नुपर्छ के के कुरामा ध्यान पुर्याउनु पर्छ भन्ने बारेमा बताउन सक्नेछन् ।			
विषयवस्तु	प्रशिक्षणमा अपनाइने तरिका	प्रशिक्षणमा प्रयोग गरिने सामग्री	समय
सत्रको प्रारम्भ - सत्र सञ्चालनको रूपरेखा - विषयको महत्व	संक्षिप्त प्रवचन	पावरप्व्वाइन्ट	१० मिनेट
मुख्य विषयवस्तु - वैतनिक कानून व्यवसायीले पक्षहरूसँग प्रभावकारी सम्वाद र परामर्शको आवश्यकता - सम्वादसीप - पक्षसँगको पहिलो भेटमा - पक्षसँगको दोस्रो भेटमा वा सम्वाद शुरु गर्दा - सम्वाद सीपको उचित प्रयोग - ध्यानपूर्वक सुनेर उत्प्रेरणा दिने - भावना प्रकट गर्ने - प्रश्नहरु सोध्ने - अस्पष्ट कुराहरु स्पष्ट पार्ने, पुनःप्रश्न गर्ने - विवरण टिपोट गर्ने - सम्वादको विश्लेषण र उपचारका उपाय तयार गर्ने - परामर्श दिँदा वैतनिक कानून व्यवसायीले विचार गर्नुपर्ने कुराहरु - न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर	प्रवचन, समूह छलफल, प्रश्नोत्तर	पावरप्व्वाइन्ट, बोर्ड, चार्ट पेपर, मार्कर कलम, मेटाकार्ड	७० मिनेट

छलफलका विषयहरू - सम्वाद गर्नु पूर्वको तयारी - सम्वाद गर्दाको समयमा अपनाउनु पर्ने विधि र प्रक्रिया - परामर्श दिदा पालना गर्नुपर्ने नियम - परामर्शमा पक्षको सहमति र असहमतिमा पक्षको प्रतिनिधित्व कसरी गर्ने । सत्रको समापन - प्रस्तुतिमा भएका सबै छलफलका मुख्य मुख्य विषयहरूलाई सारांशमा पुनर्उल्लेखन गर्ने ।			१० मिनेट
सन्दर्भ सामग्री संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था - नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ - कानूनी सहायता सम्बन्धी ऐन, २०५४ - प्रमाण ऐन, २०३१ - सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०४९ - पुनरावेदन अदालत नियमावली, २०४८ - जिल्ला अदालत नियमावली, २०५२ न्यायिक दृष्टिकोण, प्रतिपादित सिद्धान्त, फैसला/नजीर - गणेश बहादुर खत्री विरुद्ध गृह मन्त्रालय समेत, उत्प्रेषणयुक्त परमादेश, २०६२ सालको रिट नं. २६७३ अन्तर्राष्ट्रिय आलेख / प्रतिज्ञा पत्र/ सन्धि / अनुबन्ध - नागरिक तथा राजनैतिक अधिकार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय अनुबन्ध, १९६६ - जुनसुकै रूपको थुनछेक वा कैद सजाय अन्तर्गतका सबै व्यक्तिको संरक्षण सम्बन्धी सिद्धान्त सङ्ग्रह, १९८८ - कानून व्यवसायीको भूमिका सम्बन्धी आधारभूत सिद्धान्त, १९९० लेख, प्रतिवेदन तथा प्रकाशन - कानूनी सहायता दिग्दर्शन, नेपाल बार एसोसिएशन, २००९			

सत्र – बीस

सत्रको विषय : बहस कला
र बहस व्यवस्थापन

सत्र बीस

सत्रको विषय : बहस कला र बहस व्यवस्थापन

सहभागी समूह : वैतनिक कानून व्यवसायी	सहभागी संख्या अधिकतम २५	सत्रका लागि निर्धारित समय : १:३० घण्टा	
सत्रको लक्ष्य (Aims) यो सत्रको लक्ष्य देहाय अनुसार रहेको छ : - अदालतमा प्रभावकारी बहस पैरवी कसरी गर्नुपर्छ भन्ने बारेमा जानकारी गराउने, - प्रभावकारी बहस व्यवस्थापन कसरी गर्नुपर्छ भन्ने बारेमा जानकारी गराउने ।			
सत्रको उद्देश्य (Objectives) यो सत्रको अन्तमा सहभागीहरूले : - पक्षको तर्फबाट गरिने बहस पैरवीलाई कसरी प्रभावकारी बनाउने भन्ने बारेमा बताउन सक्नेछन्, - प्रभावकारी बहस पैरवी र प्रभावकारी बहस व्यवस्थापन कसरी गर्नुपर्छ भन्ने बारेमा बताउन सक्नेछन् ।			
विषयवस्तु	प्रशिक्षणमा अपनाइने तरिका	प्रशिक्षणमा प्रयोग गरिने सामग्री	समय
सत्रको प्रारम्भ - सत्र सञ्चालनको रूपरेखा - विषयको महत्व	संक्षिप्त प्रवचन	पावरप्वाइन्ट	१० मिनेट
मुख्य विषयवस्तु क) बहस गर्नुभन्दा अगाडीको आवश्यक ज्ञान तथा जानकारीको महत्व दर्शाउने: • प्रभाव र कार्यविधि सम्बन्धी • व्यावसायिक आचार • तर्कशीलता • सामाजिक व्यवहार बारेको जानकारी • कानूनका सिद्धान्तहरूको जानकारी • अरु केही भए...	प्रवचन, समूह छलफल, प्रश्नोत्तर,	पावरप्वाइन्ट, बोर्ड, चार्ट पेपर, मार्कर कलम, मेटाकार्ड	७० मिनेट
ख) बहस अगाडिको तयारी • आफैले मिसिल पढ्ने, टिपोट गर्ने, • मूख नमिलेको कुरा ठम्याउने • पक्ष विपक्षको प्रभावको पहिचान • विपक्षीको बहसको पूर्वानुमान र तयारी • छरितो समयको तयारीको जरुरीपन • सम्बद्ध कानून, नजीर, सिद्धान्तको आंकलन र संकलन			

• मिसिल व्यवस्थापन • चुस्त दुरुस्त व्यक्तित्वको जरुरीपना ग) बहस प्रारम्भ गर्ने चरणको महत्व • यो सुरुवाती चरण भै सुरुवाती प्रभाव दिने चरण • तथ्य र कानूनको सटिक प्रस्तुती • आफ्नो हितमा केन्द्रित हुन आवश्यक हुने • अतिरंजित प्रस्तुती र बहस हुनु हुन्न • कृत्रिमता देखिन नहुने • प्रतिरक्षी प्रतिको सहज व्यवहार घ) पक्षको रक्षार्थ आवश्यक व्यवसायीक उत्तरदायित्व तथा अन्तरगुणहरु • पक्षको गोपनियता र आत्मस्वाभिमानको मानसिकता • समस्या पहिचानको खुबी • व्यवसायीक कार्य क्षमता निर्माण • रेकर्ड प्रणाली अपनाउने • मित्रता पूर्ण हुने • निर्णय क्षमता विकास गर्ने • निरन्तर लागि पर्ने गुण • अरुका कुरा सुन्ने धैर्यता • प्रतिकूलतामा पनि अडिग रहने ङ) कानून व्यवसायीमा हुनु पर्ने व्यवहारिक वैविध्यपूर्ण सीपका बारे प्रकाश पार्ने १) बहस प्रस्तुतीको सीप • यसमा आफ्नो हितमा केन्द्रित रही सम्प्रेषण उपाय अपनाउने • तर्क, दलिल प्रमाण, आधार वेष्टित गराउने • रणनीतिक रुपमा प्रस्तुत हुने • शारिरीक लचक र भाव प्रदर्शन आवश्यक हुने • हाजिर जवाफी हुनु पर्ने • सन्तुलित र कौतौहलतापूर्ण भाषा प्रयोग गर्ने • तथ्य र कानून ढाट्न नहुने • आवश्यक परे संक्षिप्त पुनरावृत्ति हुन सक्ने • बहस छोटो र संयमित हुनु पर्ने • प्रस्तुती संगठित र सुनियोजित हुनु पर्ने । २) अन्य व्यवहारिक विषय पनि स्मरणमा राख्न भन्ने			

• बहसमा तिब्रता हुनु हुन्न • टिपोट प्रयोग गर्ने • स्वर आवाजको उतारचढाव र Eye contact गर्ने • बुझिने ठिक भाषा प्रयोग गर्ने • तथ्य, कानून र नजीर स्मरणमा राख्ने • हात बाँध्ने, गोजीमा हात राख्ने लगायतका दुर्गुण देखिनु हुन्न • आफ्ना बलियो र कमजोर दुवै बुँदा प्रति सचेत रहने • खराब बोलीबाट बच्ने • आफूलाई परिमार्जन गरिरहने पेशा हो यो भन्ने नभुल्ने • अन्य आवश्यक कुराहरु पनि स्मरण गराउन सकिने हुन्छ । ३) बहसको अन्त्य गर्ने सीप • यो चरण अन्तिम प्रभाव दिने महत्वपूर्ण चरणका रूपमा स्मरण गराउने • यसमा दोहोर्याएको भान नपर्ने गरी टुंग्याउने खुवी सम्झाउने • निचोड दलिल निर्णयाधार बनोस् भन्ने कुरा ख्याल गर्नुपर्ने • इजलासको मर्यादामा ध्यान दिने • अरु पनि आवश्यक कुरा भन्न सकिने छन् । सत्रको समापन • प्रस्तुतिमा भएका सबै छलफलका मुख्य मुख्य विषयहरुलाई सारांशमा पुनर्उल्लेखन गर्ने ।			
सन्दर्भ सामग्री - Harris's Hints on Advocacy, Sweet and Maxwell - Advocates-David Panwick, Oxford - Learning Legal Skill, Simon Lee and Marriefox - The Barristers World and the Nature of Law, John Morison and Philip Leith - 12 Secrets of Persuasive Arguments, Paul Mark, Sandler - The College of Law Practice Papers Vol. I, Jan 2005, College of Law Pvt Ltd, NSW, Lexis Nexis Butterworths, Australia - Lawman Legal Skills Series, Advocacy (Indian print), Andy Boon, Lawman (India) Pvt. Ltd. - Advocacy, the Technique of Advocacy, John H. Munkman, Universal Law Publishing Co. Pvt. Ltd, New Delhi (Indian Economy Reprint, 2007)	संक्षिप्त प्रवचन		१० मिनेट

सत्र – इक्काईस

सत्रको विषय : बहस
अभ्यास

सत्र एक्काइस

सत्रको विषय : बहस अभ्यास

सहभागी समूह : वैतनिक कानून व्यवसायी	सहभागी संख्या अधिकतम २५	सत्रका लागि निर्धारित समय : १:३० घण्टा	
सत्रको लक्ष्य (Aims) यो सत्रको लक्ष्य देहाय अनुसार रहेको छ : - कानून व्यवसायीको इजलास समक्ष मुद्दाको तथ्यको प्रस्तुति कसरी गर्ने भनी जानकारी गराउने, - कानून र नजीरको उल्लेख बारे जानकारी गराउने, - विपक्षीको बहस बुँदाको खण्डन कसरी गर्ने भन्ने बारे जानकारी गराउने ।			
सत्रको उद्देश्य (Objectives) यो सत्रको अन्तमा सहभागीहरूले : - इजलास समक्ष तथ्य र कानूनको प्रस्तुति गरी प्रभावकारी बहस गर्न सक्ने सीप सिक्ने छन् ।			
विषयवस्तु	प्रशिक्षणमा अपनाइने तरिका	प्रशिक्षणमा प्रयोग गरिने सामग्री	समय
सत्रको प्रारम्भ - सत्र सञ्चालनको रूपरेखा - वैतनिक कानून व्यवसायीको बसह गर्ने क्षमताको परिमार्जनको लागि व्यवहारिक भल्को दिने किसिमले काल्पनिक मुद्दा वा विवाद देवानी/फौजदारी विवादको सार संक्षेप अथवा मिसिल प्रतिलिपी उपलब्ध गराई पक्ष/विपक्षमा समूह विभाजन गरी प्रतिक्रियात्मक ईजलासको गठन गरी वैतनिक कानून व्यवसायीहरूलाई बहस अभ्यास गराइने छ । - प्रशिक्षार्थीहरू मध्यबाटै वा विज्ञ वा अदालतमा कार्यरत न्यायाधीशलाई नै न्यायाधीशको भूमिकाको लागि आमन्त्रण गरिनेछ । - प्रशिक्षण कक्षलाई ईजलासको स्वरूपमा स्थानको व्यवस्था गरिनेछ । - प्रशिक्षार्थी कानून व्यवसायी मध्ये ४ जनाको एउटा समूहलाई एउटा अभ्यास विवादलाई लिएर २×२ जनाको पक्ष विपक्षमा टोली गठन गरिनेछ र बहस गर्न लगाइने छ । - बहस व्यवस्थापन र बहस प्रस्तुतीको भिडियो चित्र खिच्ने र त्यसको पुनः प्रसारण गरी सम्बन्धित वैतनिक कानून व्यवसायी अभिनयकर्ता र अरुबाट समेत आलोचनात्मक तथा सकारात्मक पृष्ठपोषण गर्न लगाइने छ ।	संक्षिप्त प्रवचन	पावरप्वाइन्ट	१० मिनेट

यो अभ्यासले वैतनिक कानून व्यवसायीको क्षमता अभिवृद्धि र बहस कला परिमार्जनमा सहयोग गर्न सक्दछ ।			
मुख्य विषयवस्तु - मिसिल अध्ययनको तरिका - मुद्दाको तथ्यको प्रस्तुति - बहसको क्रममा कानून नजीरको उल्लेखन - विपक्षीको बहस बुँदाको खण्डन - दावीको प्रस्तुति	प्रवचन, समूह छलफल, प्रश्नोत्तर,	पावरप्वाइन्ट, बोर्ड, चार्ट पेपर, मार्कर कलम, मेटाकार्ड	७० मिनेट
सत्रको समापन - अन्तमा न्यायाधीशको भूमिकाबाट समग्रमा टिप्पणी सुभाब सहित सत्रको समापन हुनेछ ।	संक्षिप्त प्रवचन		१० मिनेट

सत्र – बाईस

सत्रको विषय : सामूहिक
छलफल (अभ्यास)

सत्र बाईस

सत्रको विषय : सामूहिक छलफल (अभ्यास)

सहभागी समूह : वैतनिक कानून व्यवसायी	सहभागी संख्या अधिकतम २५	सत्रका लागि निर्धारित समय : १:३० घण्टा	
सत्रको लक्ष्य (Aims) यो सत्रको लक्ष्य देहाय अनुसार रहेको छ : - वैतनिक कानून व्यवसायीले प्रशिक्षण पश्चात् व्यवस्थापनले सिकाइको स्तर मूल्याङ्कन गर्ने र आगामी प्रशिक्षणका लागि मार्गदर्शन प्राप्त गर्ने ।			
सत्रको उद्देश्य (Objectives) यो सत्रको अन्तमा सहभागीहरूले : - प्रशिक्षण अवधिमा सिकेका सिकाइका बारेमा समूहगत तथा व्यक्तिगत प्रस्तुति मार्फत पुनः स्मरण गरी प्रशिक्षणको पूर्णलाभ लिन सक्नेछन् ।			
विषयवस्तु	प्रशिक्षणमा अपनाइने तरिका	प्रशिक्षणमा प्रयोग गरिने सामग्री	समय
सत्रको प्रारम्भ - सत्र सञ्चालनको रूपरेखा सहभागी प्रशिक्षार्थीहरूलाई समानुपातिक एवं समावेशी ढंगले दुई समूहमा विभाजन गरी तल उल्लेखित पहिलो विषयमा पहिलो समूहलाई र दोस्रो विषयमा दोस्रो समूहमा छलफल गराई समूहको टोली नेता मार्फत प्रस्तुति गर्न लगाई सत्रको अध्यक्ष र सहभागी प्रशिक्षार्थीहरूबाट पृष्ठपोषण गर्न लगाउने । - विषयको महत्व समूहगत छलफलले सहभागीहरूलाई प्रशिक्षणको सिकाइका बारेमा पुनः स्मरण गराउनुका साथै आ-आफ्ना जिज्ञासाहरू राख्ने अवसर प्राप्त हुने र प्रशिक्षणको विषयमा अभै स्पष्ट हुने अवसर मिलेछ ।	संक्षिप्त प्रवचन	पावरप्व्वाइन्ट	१० मिनेट
मुख्य विषयवस्तु - कुनै एउटा मुद्दामा वैतनिक कानून व्यवसायीले आगामी दिनमा अदालतको इजलासमा पक्षको तर्फबाट प्रतिरक्षा गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरू - वैतनिक कानून व्यवसायीलले अदालतका इजलास, शाखा र फाँटसँग सम्बन्ध वा समन्वय गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू	प्रवचन, समूह छलफल, प्रश्नोत्तर,	पावरप्व्वाइन्ट, बोर्ड, चार्ट पेपर, मार्कर कलम, मेटाकार्ड	७० मिनेट
सत्रको समापन - सत्रका अध्यक्षले छलफलमा उठेका विषयवस्तुको सार संक्षेप र सहभागीहरूका प्रश्नहरूको सम्बोधन गरी सत्र समापन गर्ने ।	संक्षिप्त प्रवचन		१० मिनेट

अनुसूची १

पूर्व प्रशिक्षण / प्रशिक्षणोत्तर मूल्यांकन प्रश्नावली

समय : ३० मिनट

१. वैतनिक कानून व्यवसायी र कानूनी सहायता सम्बन्धमा संवैधानिक तथा राष्ट्रिय कानूनी व्यवस्थाहरू के के हुन् ?

.....

२. वैतनिक कानून व्यवसायी र कानूनी सहायता सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय आलेख, सन्धि, महासन्धिहरू के के हुन् ? कुनै तीनको नाम उल्लेख गर्नुहोस् ।

.....

३. वैतनिक कानून व्यवसायी र कानूनी सहायता सम्बन्धीमा न्यायिक दृष्टिकोण र प्रतिपादित सिद्धान्तहरू के के हुन् ? महत्वपूर्ण कुनै तीन वटा मुद्दाको नाम र विषय उल्लेख गर्नुहोस् ।

.....

४. स्वच्छ सुनुवाईको सिद्धान्त भन्नाले के बुझिन्छ ? यो सिद्धान्त अवलम्बन गर्न के कस्तो कानूनी व्यवस्था गरिएको छ ?

.....

५. गोपनियता कायम गर्नुपर्ने प्रक्रिया र बन्द इजलास बीच के भिन्नता छ ?

.....

६. बन्द इजलासबाट हेरिनु पर्ने मुद्दाहरू के के हुन् ?

.....

७. पक्षको परिचयात्मक गोपनियता कायम राख्नुपर्ने विशेष प्रकृतिका मुद्दाहरू के के हुन् ?

.....

८. कानूनी परामर्श, कानूनी सहायता र न्यायमा पहुँचका के कस्तो अन्तर सम्बन्ध रहेको हुन्छ ?

.....

९. फौजदारी कानूनका आधारभूत सिद्धान्तहरू के के हुन् ?

.....

.....

१०. न्यायमा पहुँच कायम गर्न वैतनिक कानून व्यवसायीले के कस्तो कर्तव्य, अधिकार र दायित्व निर्वाह गर्नुपर्दछ ?

.....

.....

११. वैतनिक कानून व्यवसायीले पालना गर्नुपर्ने आचार संहिताहरू के के हुन् ?

.....

.....

१२. म्याद थप, थुनछेकको क्रममा वैतनिक कानून व्यवसायीको भूमिका कहा कहा रहन्छ ?

.....

.....

१३. घाँ जाँच एवम् शारीरिक परीक्षण प्रतिवेदनमा प्रयोग हुने देहायका शब्दावलीहरूको अर्थ के हो ?

- शव परीक्षण प्रतिवेदन
- प्राकृतिक छेद
- चोट/घाउँहरू
- रसायन र अन्य नमुनाहरू
- घाँ जाँच प्रतिवेदन
- घस्रेखुईलिएका
- निलडाम
- च्यातिए चिथोरिएको
- काटेको घाउँ
- पोलेको

१४. असहाय पक्षको तर्फबाट प्रमाण प्रस्तुति गर्दा वैतनिक कानून व्यवसायीले के कुरामा ध्यान दिनु पर्दछ ?

.....

.....

१५. साक्षी परीक्षण गर्दा वैतनिक कानून व्यवसायीले के कस्ता कुरामा ध्यान दिनुपर्छ ?

.....

.....

१६. पक्षको प्रतिरक्षाका लागि बहस गर्दा के कस्तो बहसकला र सीप प्रयोग गर्न सकिन्छ ?

.....

.....

१७. फैसला कार्यान्वयनको क्रममा कानून व्यवसायीको दायित्व, भूमिका र कर्तव्यहरु के के हुन सक्दछन् ?

.....

.....

१८. इजलासको मर्यादा र अनुशासन भन्नाले के बुझिन्छ ?

.....

.....

अनुसूची १

समष्टिगत प्रशिक्षण मूल्यांकन

१. यस वैतनिक कानून व्यवसायीको क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी प्रशिक्षण कस्तो रहयो ?

	ठीकै	उत्तम	अति उत्तम
क. विषयवस्तु (सत्र)			
ख. अवधि			
ग. प्रशिक्षण सञ्चालन विधि			
घ. श्रोत व्यक्ति/प्रशिक्षकको प्रस्तुतीकरण			
ङ. सन्दर्भ सामग्री			
च. स्थान			
छ. प्रशिक्षण व्यवस्थापन			

२. प्रशिक्षणबाट प्राप्त मुख्य तीनवटा महत्वपूर्ण उपलब्धिहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।

क)

.....

.....

.....

ख)

.....

.....

.....

ग)

.....

.....

.....

३. प्रशिक्षणका सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू केही भए उल्लेख गर्नुहोस् ।

.....

.....

.....

४. तपाईंलाई प्रशिक्षणमा अति महत्वपूर्ण लागेको सत्र कुन हो ? प्राथमिकताको आधारमा उल्लेख गर्नुहोस्

.....

.....

.....

५. तपाईंलाई प्रशिक्षणमा अनावश्यक लागेको कुनै सत्र भए उल्लेख गर्नुहोस् ।

.....
.....
.....

६. भविष्यमा यस्तो प्रशिक्षण संचालन गर्न कस्तो सुझाव दिनु हुन्छ ?

.....
.....
.....

७. तपाईंलाई लागेका अन्य कुनै कुराहरू छुटेको भए सो कुराहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।

.....
.....
.....

सम्पर्क ठेगाना :

राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान, नेपाल

हरिहरभवन, ललितपुर

फोन नं. : ९७७-१-५५४९०५७/५५४९०६७

फ्याक्स नं. : ९७७-१-५५३०६६२

E-mail: info@njanepal.org.np

Website: njanepal.org.np